ԺԲ. ՏԱՐԻ 3313 (Ն. Տ.) 5 ՄԱՐՏ 1895 — 21 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1895 — 8 ՐԱՄԱԶԱՆ 1312 — ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درسعادت اداره‌سنه غزته‌ی آره‌وك

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Բոլորային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան դրամական արժէք	150
» »	Վեցամսեայ » »	75
» »	Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան ֆրանկ	56
» »	Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ		Դրուշ 50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ յայտարարութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Ի ՓԷՆԷՐ

Առաջին անգամ ներկայ գտնուելու պատեհութիւն ունեցողին համար՝ ոչ միայն նորութեան հրապոյրն ունէր երկու Պատրիարքներուն տեսակցութիւնը, այլ եղակնապէս պատկառոտ տպաւորութիւն մը կը թողուր։ Տ. Անթիմոս Է.ի անձնական տկարութեան պատճառաւ, բացուած չէր ընդունելութեան այն մեծ դահլիճը՝ որ տասներկու Առաքելներուն պատկերովը զարդարուած՝ հանդիսաւորութեան մը բոլոր վեհութիւնը կ'ընծայէ, կ'ըսեն. բայց նոյն իսկ այն փոքր դահլիճին մէջ,—մեծ բարերար Զարիֆիի պատկերովը զարդարուած,—Պատրիարքին աչխատութեան խուցը, ուր կատարուեցաւ ընդունելութիւնը, աւելի մտիկ ու աւելի ազդեցիկ կերպով աչքի կը զարնէին յոյն և հայ եկեղեցականներուն դէմքերը։

Երկու Պատրիարքները դէմ առ դէմ նստած էին պատուհանին մօտ, ուսկից կը պարզուէր Ոսկեղջիւրի հանդարտիկ տեսարան մը, իր դեղնորակ, գունատ ջուրովը ու վճիտ կապոյտ երկինքովը. ձմեռուան արեւի մը տակը ճառագայթները ներս կը թափանցէին, մեղմիւ լուսաւորելով Տ. Անթիմոս Է.ի ծերունազարդ ու ժպտուն դէմքը և Տ. Մատթէոս Բ.ի խոհուն ու պատկառոտ դէմքը, վերարին շուքովը ստուերակուած։ Տիեզերական Պատրիարքը կը խօսէր մտազկոտ երեւոյթով մը, հատիկ հատիկ արտասանելով բառերն ու ամեն մէկին շունչ առնելով. յայտնապէս տկար էր ու յոգնած. մեր Պատրիարքը, նուազ տարեց ու բազդատաբար աւելի առողջ, կը խօսէր այն յատակ չեչտովը ու սահուն լեզուովը որ ծանօթ է ամենուս. ու անձայն, անշշուկ, ամենուն ուշադրութիւնը կախուած էր Զօլաքիտէս էֆ.ի շուրթերէն, որ փոխադարձաբար պիտի թարգմանէր երկու բանախօսութիւնները։

Մեր հայագէտ բարեկամը, որուն մագերն ա՛լ սկսած են ալեւորիլ, ոտքի վրայ կեցած, շատ մաքուր հայերէնով մը,—և աւելորդ է ըսել՝ շատ մաքուր յունարէնով մը,—կը կատարէ իր պաշտօնը դիւրութեամբ մը զոր կ'ընծայեն իրեն՝ իր հմտութիւնը երկու լեզուներուն և մանաւանդ իր երկար փորձառութիւնը։ Աւելի քան երեսուն տարիներէ հետէ, ինքն է որ կատարած է այս թարգմանի պաշտօնը թէ ի Գում-գապու և թէ ի Ֆէներ, երկու Պատրիարքարաններուն ու երկու Մայր-Եկեղեցիներուն մէջ, և ամենուս յարգանքին արժանի է։ Պաշտօնական շնորհաւորութիւններէն եաք, մասնաւոր խօսակցութեանց պահուն, շատ իրաւամբ ըսաւ Եվակիմեան էֆ., Քաղ. ժողովոյ դերատեսնապետը, խօսքն անոր ուղղելով թէ «Ձեր վրայ գուրգուրալու են»։ Զօլաքիտէս էֆ. միայն այս պարագային մէջ չուզեց հարազատ թարգման ըլլալ, իր համեստութենէն արգիլուելով. բայց խօսքն հասկցուած էր արդէն, և երկու Պատրիարքներն ու բոլոր ներկայները համամտութեան շարժում մը ունեցան։ Առիթը պիտի գայ անշուշտ,—և յապաղած իսկ է, կը կարծենք,—այս գնահատումն ու համակրանքը աւելի գրական կերպով ցոյց տալու բազմաչխատ հայագէտին նկատմամբ։

Յետոյ, երբ կարգը եկաւ փոխադարձ ներկայացութիւններուն, ակներեւ էր որ Ալէքսիեան ու Մամիկոնեան եպիսկոպոսներն, իրենց պարզեւ հասակովը ու պատկառելի երեւոյթովը, լաւ ներգործութիւն կընէին յոյն եկեղեցականներուն վրայ որոնց ֆիզիքական կորովին հիացող եղած ենք միշտ. ընդունելութեան ներկայ մտերապղտիները, Ցունաց Պատրիարքական փոխանորդին հետ, անգամ մը եւս իրաւունք կուտային այս աքանչացման։ Ուրիշ առթիւ գրուած է անոնց մեծագոյն մասին ստացած համալսարանական դաստիարակութեանը ու մտաւոր կարողութիւններուն վրայ։ Ցոյն կղերին առջեւ դէմքերուն մէջ աչքի կը զարնէր ծերունի եպիսկոպոս մը,—Ալասոնիայի թէ Տուրաճի մետրապոլիտը, լաւ չեմ գիտեր—տարիներու բեռան տակ կքած, խոռոչացեալ աչքերով, ցցուած ոսկրուտ այտերով, սպիտակ մօրուքով մը որ դեղնութեան կը զարնէր, նիհար, ղողդոջուն, հազիւ կարող խօսելու և քալելու, որ սակայն կը պահէր իր պաշտօնը և «ծերութեան ու տկարութեան պատճառաւ» չէր հրաժարած իր թեմէն. գործունեայ եկեղեցականի կենդանի տիպար մը։

* * *

Պատրիարքարանի ընդունելութեան յաջորդող արարողութենց պահուն՝ աւելի մեծայայտնի էր տեսարանը։ Առաջին անգամ կը տեսնէի Հայոց Պատրիարքը՝ Ցունաց մայր եկեղեցւոյն մէջ, ուր շաբաթականներու երգեցողութեամբ դէպի սեղանն առաջնորդուեցաւ։ Այդ եկեղեցին, Ագիոս Եօրկիոս, իրր երկու դարու հնութիւն մը, ատենօք վանք ու մայրապետանոց եղած է. բաղդատաբար յունական ուրիշ եկեղեցիներուն, նուազ ընդարձակ է ու նուազ շքեղ չինուածքով, բայց իրրեւ սթոռանիստ մայր եկեղեցի՝ ունի իր մասնաւոր դրոշմը, երկիւղած ու խորհրդաւոր ներշնչումի դրոշմ մը։ Պատրիարքական աթոռը, Ս. Ոսկերերանի աթոռը, ինչպէս ըսին, պատմական մեծարելի հնութիւն մըն է որուն երկիւղածութեամբ կը մօտենայ յոյն կղերը և ուր Տիեզերական Պատրիարքը միայն կը բաղմի։

Նոյն երկիւղածութեամբ հրաւիրուեցաւ մեր Պատրիարքը երկել այդ աթոռն, որուն աստիճաններուն վրայ կեցած, ոգեւորեալ ձայնով մը կարդաց իր բանախօսութիւնը։ Բարձրատիճան յոյն կղերը, կիսաբոլորակ մը կազմած, դէպ ի խոհանոցի մը ակնածանօք կեցած էր աթոռին ստորոտը. հո՛ն էր գարձեալ Զօլաքիտէս, այս անգամ գրաւոր թարգմանութիւնը ձեռքը բռնած, զոր կարդաց քիչ մը դողդողուն շեչտով մը, ինքն ալ ազդուած տաճարին վեհաշուք մթնոլորտէն ու հոծ բազմութենէն, որ կը հետեւէր իրեն անձկալից։

Ու մեզեգիները սկսան նորէն, յոյն կղերին կողմէ, դաշն, երկարաձիգ ու ազդեցիկ, որոյմէ անմիջապէս եաք՝ Հայր Դէն ու Պոսպանէն տարասանուելով հայերէն լեզուաւ, մեր Ս. Պատրիարքին կողմէ, տաճարին մէջ կը նուիրագործէին կարծես այն եղբայրակցական զգացումները որոնք վերը, Պատրիարքարանին մէջ, արտայայտուած էին երկու քոյր Եկեղեցիներու հոգեւոր պետերուն կողմէ։

Տ. Ա.

ԿՐԱԹԻԷՆ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

—Սիրելի գաւակս, կ'ըսէր Քռուա-Լիւք մարքիզն իր երկրորդ որդւոյն, Ռէյմոնի, գիտէք որ եթէ միայն ինէ կախում ունենար, ձեր ամուսնութիւնը վաղը պիտի կատարուէր։ Գիտեմ որ օրիորդ Սէնդանժ ասենէն բարձր, ամենէն շնորհալից յատկութիւններն ունի. ապահով եմ թէ երջանիկ պիտի ըլլայիք. և եթէ իր ծնողաց տեղն ըլլայի, աչքս գոց պիտի ընդունէի ձեզ։ Բայց չեմ կրնար այպանել զանոնք եթէ ձեզ նկատմամբ անվստահութիւն մը կը տածեն զոր կարդարացնէ ձեր անցեալ ընթացքը։ Հօրենական ստացուածքին վատնեցիք և անդին ալ անցաք. երեք անգամ ձեր պարտքերը վճարեցի. և հաւատացէք որ այս պահուս ընաւ կրտամբանք մտքէս չանցներ ձեզ դէմ։ Մինակ, կացութիւնը կը պարտիմ ձեր առջեւ։ Անձնական հարստութիւնս քիչցած ըլլալով և ստիպուած ըլլալով դրամագիտ ալ ձեր կրաթիէն քրոջը, անկարելի է որ զոհողութիւն մը ընեմ ի նպաստ ձեզի։

«Այն երկու հարիւր հազար ֆրանքը զոր Սէնդանժները ձենէ՝ կուգին՝ հաւասարակշռելու համար իրենց աղջկան դրամագիտը նոյն իսկ անկատար կերպով, այս երկու հարիւր հազար ֆրանքը, սիրելի Ռէյմոնս, ոչ դուք ունիք ոչ հա. դուք. վանդի ձեր երիտասարդութեանը այս գումարէն աւելին վատնեցիք. ես, վասն զի լիրհաս կը սիրէ զիս հարստութեան մը նայցարդնելով այդ գումարն յատկացնել Կրաթիէնի ամուսնութեանը, որպէս զի անիկա ալ անման չմնայ իր անդրանիկ քոյրերէն, որք այսօր ամուսնացած են։ Ժառանգ եղբայրիդ ընտանեկան ծանր բեռեր ունի և չի կրնար ձեզի օգնել։ Ոչ հօրեղբայր ոչ տարեց ազգական ունիք որոց ժառանգութիւնը կարենայ «յոյսեր» տալ, ինչպէս կ'ըսեն նոտարները. բաց ի Վիրէի մեր հին զղեակէն, ուր ձեր մայրն ու հս պիտի քաշուինք օր մը, չունինք ուրիշ կալուած մը զոր կարենանք գրաւի դնել։ Փառք Աստուծոյ, Քռուա-Լիւքերը ամենուին խառնաշփոթ գործեր ըրած չեն Պորսային մէջ։ Ձեր միակ հարստութիւնը՝ Ավրիկէի որսորդաց դումարտակի հրամատարի աստիճանն է. ձեր տիտղոսները՝ ձեր անարատ անունը, ձեր արժանիքն ու ձեր երիտ վերքերն են. այսինքն թէ պատւոյ համար միայն կը ծառայէք և ձեր սուրը ունիք միայն։ Հրաժարեցէք ուրեմն այս անհնարին ամուսնութենէն, զաւակս. իմ վիշտս, հաւատացէք, ձերինին հաւասար է, վասն զի մշտ ամենէն աւելի սիրած եմ ձեզ ու ձեր երջանկութիւնը ուրախութեամբ լսուցած է դիս։ Մայրիրնիդ ալ կը մնանակցի իմ ցաւիս. մեր տարիքին մէջ այդ ցաւն աւելի դառն է քան ձեր տարիքին մէջ, վասն զի մեր անկարողութեան զգացումը կաճի մեր տկարութեան իրդեմանքէն։ Եթէ նուազ գորովանօք սիրէինք ձեզ, չպիտի ձգէինք որ ձեր հարստութիւնն այդպէս փուճ տեղը վատնուի երիտասարդական յիմարութիւններով, և այսօր աւելի հարուստ պիտի ըլլայինք։

Այսպէս ազնիւ լրջութեամբ մը խօսող մարդը ծերունի մըն էր կորաքամակ, չքացած, իր թիկնաթոռին վրայ գամուած, որ սակայն կը պահէր իր հոգեկան ու մտաւորական կեանքը՝ դէմքին շարժուն արտայայտութեանը և նուազկոտ յոյժ գեղեցիկ աչքերուն մէջ։ Իր դէմը, Ռէյմոն որ Քռուա-Լիւքը, աչքը գորգին սեւեռած, բարձրահասակ, ճապուկ, ճակտին մէջտեղ սպի մը, փարդանիքը լարակին, ափի ըներան լռութիւն մը կը պահէր։

Կը պաշտէր Լիւս որ Սէնդանժը, մաքուր սիրով, անսահման մեծարանքով, ինչպէս մինակ անոնք գիտեն սիրել որք սորված են կեանքը վայելել ու արհամարհել զայն։ Նախկին ցոփակեացին համար յայտնութիւն, շնորհի շոգարձակ լոյսն էր։ Եւ հրաժարիլ պէտք էր ընդհանրացուած երջանկութենէն։ Քաջ գտնուեցաւ, ու վեր առնելով խած աչքերը՝ անվեհեր ու քիչ մը խօր.

—Շատ աղէկ, հայր իմ։ Արդար է որ քաւեմ երբեմնի յանցանքներս։ Վաղը գնացիս պիտի միանամ։

* * *

Մարքիզին ձեռքն համբուրելէ եաք դուրս եկած միջոցին, մեծաչուք մանկամարդ աղջիկ մը ճամբան գոցեց. շատ գեղեցիկ էր, ծանր խարտեաշ մազերով որք վեր առնուած էին ձիւնաթոյր բարձր ճակտի մը վրայ, որ երազանք ու ուրիշն կ'արտայայտէր։ Կրաթիէնն էր, Ռէյմոնի լուսագոյն բարեկամուհին։ Սիրտն յոյժ մաքուր ըլլալով, ապագայական պաշտամունք մը ունէր այդ մեծ և քաջ եղբօր վրայ որ վիշտ հիւանդ էր, վասն զի ներու և յոյսութենանց մէջ։ Անոր համար մանաւանդ կուզէր որ ամուսնանայ Լիւս որ Սէնդանժի հետ, վասնզի այս մանկամարդ աղջիկն իր ըաւագոյն բարեկամուհին էր։ Վանքին մէջ կրթուած էին, և Կրաթիէնի մտերմական յայտնութիւններէն է որ Լիւս տակաւին չտեսած զանիկա, նախ շահագրգռուած և յետոյ գորով զգացած էր սպային նկատմամբ։ Կրաթիէն մեծապէս կը փափաքէր այդ ամուսնութիւնը. կիրպով մը ինք պատրաստած չէր զայն։

—Ի՞նչ եղաւ, հարցուց։

—Վաղը կը մեկնիմ, պատասխանեց Ռէյմոն։

Կրաթիէն թեւերն անոր ուսերուն վրայ նետեց, աչքերուն մէջ նայելով։

—Կը սիրես զինքը, անանկ չէ՞։

—Ա՛հ, Կրաթիէն։

—Լաւ ուրեմն, դեռ մի՛ մեկնիր, ամեն բան ժամանակին ձգէ, յոյսդ մի՛ կորսընցուներ։

—Ի՞նչ ըսել կուզես։

—Ոչինչ, պիտի երթամ տեսնեմ Լիւսը, քաջալերեմ ու մխիթարեմ զինքը. փափկաբիրտ և քնքուշ ըլլալով, իր ծնողաց մերժումը, յուզումը անշուշտ պիտի ընկճեն զինքը։ Խնդամ Լիւս. գրասական խնդրի մը զոհուի։

—Այո, ըաւ Ռէյմոն կատաղութեամբ, դրամակա՞ն... ի՞նչ թշուառութիւն։ Անկարելի ըլլա՛յ այդ գումարը գտնել։

—Քաջութի՛ւն, Ռէյմոն։

Եւ Կրաթիէն աշխուժիւ խոյս տուաւ, շնորհալից, թեթեւուան Անահիտի մը փախուստին թափովը։

—Ո՞ւր է Լիւսը, կը հարցուներ ժամ մը եաքը՝ տիկին Սէնդանժի սենեկապանուհիին։

—Տիկինը դուրս ելաւ. պատուիրեց որ ոչ ոք... օրիորդը չա՛տ հիւանդ է։

—Տեսնել կուզեմ զինքը։

Եւ իր ձայնին, իր կերպարանքին ազդեցութիւնը կը ցրէր ամեն ընդդիմութիւն. թող կը տրուէր իրեն մտնել փոքր սենեակը, ուր, քաշուած վարագոյրներու ետեւն, թախծագին ստուերի մը մէջ, նեղ անկողնի մը վրայ կծկուած, փոքր կոյս մարմին մը կը հեծեծէր շնչարգել։

—Սիրելի՛ս, սիրելի՛ս...

Եւ Կրաթիէն կը գտնուէր Լիւսի բազուկներուն մէջ որ հոգեվար աղաղնի մը պէս կը կծկուէր իր մեծ բարեկամուհիին գոգը, հեծկլտուքներով ու հեծիւններով։

—Օ՜հ, Կրաթիէն, ա՛լ չտեսնել զինքը։ Սոսկալի վէ՜հ մը... Հա՛յրս և մա՛յրս... Ատուած իմ, ստակի, ստակի՜ համար... Ա՜հ, ի՞նչ կը մտածէ վրաս։ Ի՞նչ պիտի ընէ։ Գոնէ տակաւին կը սիրէ՞ զիս։

—Այո, հոգիս, կը սիրէ. երդմամբ ըսաւ ինծի թէ երբէք քեզմէ զատ մէկը չը պիտի սիրէ։ Ամեն յոյս կորսուա՞ծ է։ Չե՞ս կրնար ծնողդ կակուղցնել։

—Կը ճանչնա՞ս զիս, ու ատիկա՞ կը հարցուցեսս։ Ոչ, երբէք չպիտի զիջանին։ Ի՞նչ ընելու է։

—Սպասե՛լ։

—Ինչի՞ սպասելու։

—Զարմահասութեանդ։

—Օ՜հ, Կրաթիէն, կը կարծե՞ս որ երբէք ամուսնանամ հօրս ու մօրս կամքին հակառակ։ Եւ մինչեւ այն ատե՛ն... բայց պիտի մեռնի՛մ։

Այն ատեն, նորէն սիրոյ խշխշալով, Կրաթիէն տը Քռուա-Լիւք, ինչպէս ըրաւ եղբօրը համար, երկու թեւերը Լիւսին ուսերուն վրայ կը դնէ և ծանրանալով քնքուշ մանկուհիին վրայ, անոր ազդելով իր խրոխտ ակնարկին կրօրը որ մինչեւ անոր սիրտն խորը կը քնէ, ծանր, հանդիսական ձայնով մը կը հարցունէ անոր.

—Ե՞ս ա կը սիրես զինքը։

Եւ Լիւս, ֆ...ին պէս, տարակոյսի մը գաղափարէն այլայլած.

—Ա՛հ, Կրաթիէն...

Եւ օրիորդ Քռուա-Լիւք կ'ըսէ, ինչպէս ֆ...ին, հատատ ձայնով, ուր չես գիտեր ինչ խորհրդաւոր նախազգացում մը կը թրթռայ.

—Աղէկ նայէ երեսս, և յուսա՛ Պիտի ամուսնանաս Ռէյմոնին հետ, ես եմ ըսողը։

—Բայց ի՞նչպէս։

—Ամ իմ գաղտնիքս է։

* * *

—Հայր իմ, ըաւ Կրաթիէն, յաջորդ առաւուն, ծնրադրելով ծերունի մարքիզին առջեւ, շնորհ մը կուգամ խնդրել ձենէ. շատ մտածեցի ապագային վրայ։

«Աշխարհս բան մը չունի զիս փորձող։ Ամուսնոյ շնորհը սիրաս շարժեց և իմ փրկութիւնս Յիսուսէ Քրիստոսէ ընդունիլ կ'ուզեմ։ Ձեզ կը դիմեմ իբր իմ տէրս ու լաւագոյն խորհրդատուս։ Պիտի հաճիք մայրս որ հաւանի վանք մը քաշուելուս, և ամեն օր պիտի աղօթեմ Ամուսնոյ՝ ձեզ համար։

—Զաւակս, մրմնջեց Պ. տը Քռուա-Լիւք ջանալով վեր առնել զայն, ի՞նչ կ'ըսես։ Չեմ կրնար հաւատալ որ կ'ուզես ձգել մեզի, մեր Բենիտիին ես դուն։ Քենէ զատ ո՞վ պիտի խնամէ մեր ծերութիւնը։ Քոյրերդ իրենց ամուսինը մենէ աւելի կը սիրեն և ընկերութեան մէջ կ'ապրին հաճոյքներէ յափշտակուած։ Բայց դուն որ ծանր սիրտ ունիս, երբէք չպիտի մոռնայիր մեզ։ Օր մը, թերեւս շատ չանցած, կը կարծէինք թէ գեղեցիկ երիտասարդ մը պիտի սիրէր քեզ և թէ քու զաւկներդ մեր ծունգերուն վրայ խաղցնելու հաճոյքը պիտի ունենայինք։

—Հայր իմ, ըաւ Կրաթիէն լուսաշող ժպտով մը և իր տժգոյն մեծ ճակտին վրայ արշալոյսի փայլով մը, մինչ աչքերը կը շղարշին սիրոյ ու գոհողութեան շքեղութեամբ մը, ձեր ծունգերուն վրայ Ռէյմոնի զաւկները պիտի խաղցունէք. վասնզի Յիսուս-Քրիստոս, իմ երկնային ամուսինս, ազքատ ու անօժիտ պիտի առնէ զիս։

—Ա՜հ, հեծեց Պ. տը Քռուա-Լիւք, սրտակսկիծ, անոր համար քու անձդ կը գոհես։ Բայց ինքն իսկ պիտի մերժէ. կը կարծե՞ս որ կարենանք ընդունիլ։

—Այո, հա՛յր, ըաւ Կրաթիէն անուշ ձայնով, պիտի ընդունիք ու ան ալ։ Մենց որ որոշուս անդառնալի է։ Բայց մի՛ կարծէք որ ինքզինքս կը գոհեմ... Ոչ,—ըաւ իր զգացողական սուտէն սատկի կարմրած,—ոչ, չպիտի ունենամ այդ քաջութիւնը։ Ըսի ձեզ, ձեզ երջանիկ տեսնելու փափաքէն ու իմ փրկութեանս հոգէն զատ բան մը չի կապեր զիս աշխարհի։ Ուստի, անմիջական հաւանութիւն մը չեմ պահանջեր ձենէ. ոչ ալ մայրս համոզել. պատրաստելու է զայն, ինչպէս նաեւ Ռէյմոնը։ Չեմ ուզեր որ կարծեն թէ անգոյ զոհողութիւն մը կ'ընեմ, և արժանիք մը տան ինծի զոր ընաւ չունիմ։ Ուրեմն կը պաղատիմ որ լռութիւն պահէք և իմ մեղակիցս ըլլաք մինչեւ այն օրն ուր, քոյն առած ըլլալով, սկսած ըլլամ աշխարհէ հրաժարումս։ Այն օրը Ռէյմոն պիտի կրնայ ամուսնանալ Լիւսի հետ, առանց խղճահարութեան։

Մերուներն չպատասխանեց. կուլար իր աղջիկը գրկած, և արցունքները շատ դառն էին. բայց քաղցրութիւն մը կը խառնուէր անոնց ու ցեղական հպարտութիւն մը, գոռոզութիւնը այն մեծ բանին որ կը բարախէր Կրաթիէնի հոգիին մէջ և որ ծերունիին ալ կը թափանցէր։

* * *

«Պ. տը Քռուա-Լիւք մարքիզն ու տիկին մարքիզուհին պատիւ ունին ծանուցանել ձեզ ամուսնութիւնն իրենց զաւկին, Պ. Ռէյմոն տը Քռուա-Լիւքի, տեղակալ-գրնդապետ որսորդաց 7դ գնդին Ավրիկէի, պատուոյ լեգէոնի ասպ., օրիորդ Լիւս տը Սէնդանժի հետ։»

Քարտիզեանց վանքին մէջ դեռ կ'ապրի Բոյր Պաղվիս։

ԲՕԼ ՄԱՐԿԸՐԻԴ

ՕԳԷՐՈՅՅԻ նախկին առաջին երգչուհի, տիկին Ժիւլիան վան Կէլտէր մեռեր է 76 տարեկան։ Անցեալ տարի, Վէնտիին ի Բարիզ այցելութեան առթիւ, ֆրանսական թերթերը կենդանացուցին անոր յիշատակը։ Տիկին Կէլտէր որ 1847ին խաղացի երգահանին մէկ օպերան երգած էր, յատկապէս իրեն համար գրուած, արուեստագիտական կարճատեւ՝ բայց յաջող ասպարէզ մը ունեցած է։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (52)

ԷՔԹՕՐ ՄԱԼՕ

ԸՆՏԱՆԵՕՔ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԷՆ ՊՍԱԿՈՒԱԾ

ՀԱՏՈՐ Բ.

—Կը կարծեմ նաեւ, ըաւ Նիհարը օգնելով Պ. Վիւլֆրանի վար իջնելուն, թէ այն անձը զոր զինովին տեղը դրած էք, ինքզինքն արժանի ցուցուցած է ձեր վստահութեանը։

—Անշուշտ։

—Ատիկա չի զարմացուներ զիս, այն օրը որ փոքր Ռօզալին ձեռքովն հոս բերուեցաւ, միտքս ըսի թէ բան մը պիտի ըլար և թէ երեւան պիտի հանէիք զինքը։

Այսպէս խօսելով Բերրին երեսը կը նայէր, և իր ակնարկովը կ'ըսեր.

—Կը տեսնե՞ս քեզի համար ի՞նչ կ'ընեմ. մի՛ մոռնար և պատրաստուէ փոխարէնն ընել ինծի։

Շատ չանցած այս տակարկութեան վերաբերումը խնդրուեցաւ. դուրս ելալէն քիչ մը առաջ, տնօրէնը կեցաւ Բերրինի գրասենեկին առջեւ և առանց ներս մտնելու, մեզմիւ, մինակ անկից խմացուելու կերպով հարցուց.

—Սէն-Բիրուաի մէջ ի՞նչ տեղի ունեցաւ Կիյեօմի հետ։

Որովհետեւ այս հարցումը ծանր բանիրու յայտնութիւն չէր պահանջեր, Բերրին կարծեց թէ կրնայ պատասխանել և խնդրուած պատմութիւնն ընել։

—Աղէկ, ըաւ Թալուէլ, կրնաս հանդարտ ըլալ, երբ Կիյեօմ դայ խնդրէ որ նորէն պաշտօնին անցնի, ես պիտի տեսնուիմ անոր հետ։

ԻԹ.

Իրիկուան ճաշին՝ սա հարցումը. «Սէն-Բիրուաի մէջ ի՞նչ տեղի ունեցեր է Կիյեօմի հետ» նորէն ուղղուեցաւ իրեն Ֆապրիի և Մոնպլէօի կողմէ, վասնզի տան մէջ ամենքն ալ գիտէին թէ ինք եռ բերած էր Պ. Վիւլֆրանը, և Բերրին վերսկսաւ պատմութիւնը զոր արգէն ըրած էր Թալուէլի. այն ատեն յայտարարեցին որ զինովը արժանի էր այդ պատժին։

—Հրաշք է եթէ տասն անգամ գլորած չէ վարպետը, ըաւ Ֆապրի, վասնզի խենդի պէս կը վարէր կառքը։

—Մանաւանդ գինովի մը պէս, պատասխանեց Մոնպլէօ խնդալով։

—Շատոնց ճամբուած ըլլալու էր։

—Եւ պիտի ճամբուէր ալ եթէ կարգ մը պաշտպանութիւններ...

Բերրին ականջները սրեց, բայց չանալով չցուցունել թէ մտիկ կ'ընէր այդ խօսքերը։

—Կը փոխարինէր այդ աջակցութիւնը։

—Ուրիշ կերպ կրնա՞ր ընել։

—Պիտի կրնար եթէ ուրիշներուն առաջ ելլելու իրաւունք չի տար իր վրայ. մարդ կրնայ տոկալ ամեն ճնշումներու ուսկից որ գան, երբ շիտակ չիտակ երթայ։

—Իրեն համար ամենէն դժուար բանը շիտակ քալելն է։

—Ապահո՞վ էք որ չեն քաջալերած զինքը իր մոլութեանը մէջ, փոխանակ զգացունելու թէ օր մը չէ օր մը պիտի ճամբուէր։

—Կենթադրեմ որ շատ գէշ վիճակ մը ունեցան երբ չտեսան անոր վերադառնալը. հոն գտնուիլ կուզէի։

—Պիտի փութան անոր տեղ ուրիշ մը դնել որ նոյնչափ լրտեսէ և խմաց տայ։

—Զարմանալի է սակայն որ այս լրտեսութեան ենթարկուողը չի գուշակեր այդ բանը և չի հակնար թէ գաղտագարներու այն հրաշալի համաձայնութիւնը որով կը պարծին. թէ այս արտասովոր յայտնատեսութիւնը՝ վարպետ մեքենայութեանց արդիւնքն են լոկ. Խղճ ինծի խմացունեն թէ այս առտու կարծիք յայտնած ես որ հորթի ստեպղինաւոր թաթը ազատ բան մըն է, և ես մեծ արժանիք մը չեմ ունենար երբ այս իրիկուն ըսեմ ձեզ թէ՝ կարծեմ կը սիրէք ստեպղինեաւոր հորթը։

Սկսան խնդալ՝ իրարու նայելով հեգնօրէն։

Եթէ Բերրին բանալի մը պէտք ունենար գուշակելու համար այն անունները զորս չէին արտասաներ, այս «կարծեմ» բառը պիտի յայտնէր զանոնք. բայց անմիջապէս հասկցած էր թէ լրտեսութիւնը կազմակերպող «մարդը» Թալուէլն էր, և անոր ենթարկուողը Պ. Վիւլֆրանը։

—Վերջապէս ի՞նչ հաճոյք կրնայ զբաղեցնել այս ամեն պատմութիւններէն, հարցուց Մոնպլէօ։

—Ի՞նչ հաճոյք մի։ Մարդ նախանձոտ է կամ չէ. նոյնպէս փառասէր է կամ ոչ։ Արդ, կը պատահի որ մարդ նախանձոտ կ'ըլլայ և ա՛լ աւելի փառասէր։ Ոչինչէ առաջ գալով, այսինքն բանտարութենէ, մարդ երկրորդ կ'ըլլայ գործարանի մը մէջ որ ֆրանսական ճարտարագործութեան գլուխն անցած՝ տարին տասերիւ միլիոնէն աւելի չակ կուտենայ, և փառասիրութիւնը կուտենայ երկրորդ ատիճանէն առաջինն անցնելու. միթէ ասիկա տեղի ունեցած չէ՞ արդէն, և տեսնուած չէ՞ն պարզ պաշտօնեաներ որ ահագին գործարաններու հիմնադիրներուն տեղն անցած են։ Երբ մարդ կը տեսնայ որ պարագաները, ընտանեկան դժբախտութիւնները, հիւանդութիւնը այսօր կամ վաղը կրնան անկարող ընել պետն՝ այդ գործարանին վարչութիւնը չարունակելու, մարդ անանկ մը կը կարգադրէ որ անհրաժեշտ դառնայ, և ինքզինքը միակ անձը ցուցունէ՝ այդ ջախջախիչ բեռը վերցնելու կարող։ Ասոր մէջ յաջողելու լաւագոյն եղանակն է անշուշտ տիրանալ այն մարդուն որուն տեղն անցնիլ կը յուսայ, առաւելեալ մինչեւ իրիկուն համոզելով զայն թէ դուն սովորականէն դուրս ձեռնհասութիւն, մտային ուժ և գործոց հասկացողութիւն ունիս։ Որով պէտք կ'ըլլայ կանխաւ գիտնալու թէ ի՞նչ ըսած է պետը, ինչ ըրած է, ինչ կը մտածէ, որպէս զի կատարելապէս համաձայն ըլլաս անոր հետ, և նոյն իսկ գանիկա կանխելու երեւոյթ ունենաս. այնպէս որ երբ ըսես. «կարծեմ ատեպղինաւոր հորթ ուտել կուզէք», անհրաժեշտ պատասխանն ըլլայ. «Անշո՛ւշտ»։

Նորէն սկսան խնդալ, եւ մինչ Զենոպի պնակները կը փոխէր ապանդերին համար, խոհեմ լռութիւն մը պահեցին. բայց երբ դուրս ելաւ, վերսկսան իրենց խօսակցութիւնը իբր թէ չկարծէին որ իր անկեանն մէջ լրիկ մնչիկ ճաշող այդ պզտիկ աղջիկը կարենար գուշակել այն ծածկաբանութիւնները զորս համաւ կը խառնտնդրէին։

—Եւ եթէ անհետացեալը նորէն երեւան ելլայ, ըաւ Մոնպլէօ։

—Ամեն մարդ ատիկա մտզիթելու է։ Բայց եթէ երեւան չելլայ, պատճառն այն է որ զօրաւոր շարժառիթներ ունի այդ մասին, ինչպէս՝ հաւանօրէն մեռած ըլլալ։

—Հոգ չէ, մեր մարդուկին վրայ այդ փառասիրութիւնը անխախտ է սակայն, քանի որ իր ի՞նչ ըլլալը գիտենք, ինչպէս նաեւ այն գործարանը զոր կուզէ իւրացնել։

—Եթէ փառասէրը ճշդիւ գիտնար այն հեռաւորութիւնը որ զինքը կը բաժնէ իր նպատակակէտէն, հաւանական է որ ճամբայ չելլար։ Ամեն պարագայի մէջ, մի՛ պալիք մեր մարդուկի մասին որ կարծածնուէ աւելի զօրաւոր է, եթէ իր չուկէտը բաղդատուի իր նպատակակէտին հետ։

—Ինքը չէ որ պատճառ եղաւ այն մարդուն անհետացմանը որուն տեղը բռնել կը յուսայ։

—Ո՞վ գիտէ թէ չէ նպաստած այդ անհետացումը առաջ բերելու կամ երկարաձգելու։

—Ամենքս ալ հոս չէինք, ուրեմն չենք կրնար գիտնալ թէ ի՞նչ տեղի ունեցած է. բայց յայտնի ըլլալով մարդուն հանգամանքը, հաւանական է ընդունիլ որ այսքան ծանր դէպք մը առաջ եկած չէր ըլլար եթէ անիկա աշխատած չըլլար իրեն այնպէս վատթարացնելու որ իր շահերը պաշտպանելու։

—Վա՛յ, վա՛յ, ատիկա միտքս անցած չէր։

—Թող անցնի, և հասկցէք այն դերը զոր չեմ ըսեր թէ խաղցած է, այլ զոր կարելի է խաղցած ըլլայ տեսնելով այն կարեւորութիւնը զոր պիտի ստանար այդ անհետացումն շնորհիւը։

—Մասդ է որ այն պահուն չէր կրնար նախատեսել թէ ուրիշներ պիտի անցնէին անհետացեալին տեղը. բայց հիմակ որ այդ տեղը բռնուած է, ի՞նչ յոյսեր կրնայ ունենայ։

—Երբ այդ տեղին գրաւումը երեւցածին չափ հաստատուն չէ...

—Կը կարծէ՞ք...

—Հոս եկած ատենս կարծեցի թէ հաստատուն էր. բայց յետոյ շատ պզտիկ բաներէ տեսայ, զորս դուք ալ կրնայիք գիտել, թէ անիկա ամեն բանի համար գաղտնապէս կոշխատի և անշուշտ իր նպատակն է անհանդուրժելի ցուցունել այդ գրաւումը։ Պիտի յաջողի՞։ Մէկ կողմէ, պիտի կրնա՞ն ապրուստն այն ատիճան անտանելի ընել որ, պայքարէ յոգնած, նախամեծար համարին հետ բաշուի։ Միւս կողմէ, զանոնք ճամբելու միջոցը պիտի գտնուի՞։ Ամենեւին չեմ գիտեր։

—Այնպէ՞ս կը կարծէք։

—

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՓԵՏՐ. 21,5 ՄԱՐՏ 1895

ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

ԶԻՆ ԵՒ ՁԱՐՈՒՆ.— Բերլինի կառավարութիւնն այլ եւս նոր միջոցներ ձեռք չառնուր բանակի վերակազմութեան համար։ Հիմակ իւր յոյսը դրած է Լիւնէպուրկ-Զանկ փոխադրային հաւասարաբանակցութեանց վրայ։ Զինուցի պաշտօնէից խափանարար ընթացքէն զզուած, գերմանացի նաւապետ Ֆոն Հանեքէն ծանոյց թէ Բերլինը պաշտպանել կոչուած բանակին կազմակերպութիւնէն կը հրաժարի։

—Ճարտնցիք օդը կը հանեն Ուէյ-Հայ-Ուէյի ամրութիւններն և միայն քաղաքը կանգուն կը պահեն։ Թինկ ծովակալին թղուղները գան, որոնցմէ կ'իմացուի թէ ծովակալը ճարտնցիներուն այն կողմ երեւեալէն առաջ պնդեր է որ Ուէյ-Հայ-Ուէյի ամրութիւնը օդն հանուին և միայն կղզւոյն բերդերը պահուին։ Զի դիտել տուեր է թէ ցամաքի կողմէ ճարտնցիք գիւրաւ կրնան քաղաքին ամրութեանց տիրել, և այն ատեն զանոնք կը գործածեն կղզւոյն և հոն պատսպարուած նաւատորմին դէմ, (ճիշդ ինչպէս եղաւ)։ Բայց ցամաքային զօրաց հրամատարը ծովակալին ականջ չէ կախեր։ Ուէյ-Հայ-Ուէյի ամրութիւնը միջոց ընծայեցին ճարտնցիներուն՝ երկու կրակի մէջ առնելու գրժբախտ ծովապետին նաւատորմը։ Նոյն թղուղներէն կ'երեւի նաեւ թէ Թինկ ծովակալ առաջարկեր է «կռուելով մեռնիլ», այսինքն՝ յարձակիլ ճարտնական գծին վրայ, նաւահանգստէն դուրս նետուելու փորձ մ'ընել, և եթէ պէտք ըլլայ, այս ձեռնարկութեան մէջ գրտնել մահն որ իրեն համար անխուսափելի էր արդէն։ Բայց իւր նաւապետք իրեն հոմանիա չեն գտնուեր, և երբ գիմադրութեան բանաւոր յոյս չէ մնացեր, անձնատուութեան հակեր են։

ՖՐԱՆՍԱ.— Հնդկաչինու ֆրանսական գաղթականութեան նախորդ կուսակալ Պ. սը Լանէսան գիւղ մը հանեց Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ ֆրանսական գաղթականութեան վրայ, յարում Թոնքինի և Անոնամի գեղեցիկ նկարագրութիւն մը կ'ընէ, լիայոյս է որ Ֆրանսայիք օր մը նոյնքան լաւ գաղթականներ պիտի ըլլան սրքան Հոլանտայիք և Անգլիացիք, բայց կը պարզէ թէ ինչու համար Ֆրանսացիք ցարդ չեն յաջողած իրրև գաղթական, չեն կրցած բարգաւաճ գօրաւոր գաղութներ կազմել հաստատել։ Կ'ըսէ թէ Ֆրանսական մայր-հայրենիքն երբեք չէ գտնցած պատշաճագոյն վարչութիւնը տալ գաղթականութեանց։ Զանոնք միշտ անչափահաս տղաքներու պէս նկատած է, փոխանակ զանոնք ասպարէզ տալու որ զարգանան։ Ֆրանսայի համար չնուազած օրէնքները պարտաւորիչ ըրած է գաղթականութեանց համար, առանց հաշուի դնելու տեղային պայմանաց տարբերութիւնն։ 1883ին Փարիզէ նախարարական շրջաբերական մը ղրկուեցաւ գաղթային ամէն կառավարիչներուն և կուսակալներուն, պատուիրելով թէ իրենց պէտք եղած այլ և այլ տարրաբերները Ֆրանսայի օր նաւահանգիստներէն, որ քաղաքներէն գնեն, օրինակի համար՝ ցոյց տալով թէ ոռիսի համար պէտք է գնէն Պորտօ, աղած խոզեղէնի համար՝ Հավռ, բրինձի համար Մարսիլիա, եւն. եւն։ Պ. սը Լանէսան այսպիսի անխորհուրդ անօրէնութեանց երկար շարք մը կը յիշէ։ Երբ Փարիզ այսքան մանրամասնօրէն խնամակալ պաշտօն կը կատարէ, ինչպէս կարելի է որ գաղթականութիւնք ինքնուրոյն կեանք ունենան ու զարգանան։ Եւ յետոյ, ինչ խելք մտքեր դնել ֆրանսական գաղթականութիւններէն Ֆրանսա բերուած զանազան բերքերուն վրայ։ Մայր-հայրենիքը կ'ըսէ իւր կարգ մը զաւակներուն որ երթան հեռաւոր գաղթավայրեր, մշակեն զանոնք, և բերքեր արտադրեն՝ իրենք հարստանալու և մայր-հայրենիքը զօրացնելու համար։ Բայց երբ ֆրանսայի գաղթականք իրենց բերքը դուրս հանեն, նախ և առաջ մայր-հայրենիքը կը մերժէ զրկուած ապրանքը՝ մաքսերու ենթարկելով զանոնք, որպէս զի չմրցին լուսն իսկ Ֆրանսայի մէջ արտադրուած բերքերուն դէմ։ «Երբ մեր գաղթականութեանց բերքը մեք իսկ չգնենք, ինչ երեսով կրնանք պահանջել որ ուրիշներ գնեն, և ինչպէս կրնանք պնդարակել մեր աղգակիցներն որ չեն երթար հեռաւոր գաղթավայրեր։ Անգլիացին մինչ այսպէս կը վարուի իւր գաղթականութեանց հետ։»

Պ. սը Պովից կ'ըսէ թէ Պ. սը Լանէսանի դիտողութեանց դէմ գլխաւոր առարկութիւնն այս կընայ ըլլալ որ գաղթականութիւն մը ինքնօրէն ըլլալու համար պէտք է նախ և առաջ իւր ծախքն ինք հանէ, մինչ՝ օրինակի համար՝ Թոնքին տակաւին բեռ մ'է մայր-հայրենիքին վրայ։ Ֆրանսա ամէն տարի վեց միլիոն ֆր. կը նպաստէ Թոնքինի վարչական ծախուց համար, և այս տարի բացէն ինն միլիոն ֆր. եւս պիտի տայ, որովհետեւ Լանկ-Սոնի երկաթուղիին համար եղած ծախքին պատառաւ դրամ չէ մնացած հասարակ ծախուց համար։

Պ. սը Լանէսան նախագահ Պ. Ֆոռի ներկայացաւ։

ԾԱՐՐԱՑԵՂ ՇԱՀԱԴԻՏՈՒԹԻՒՆՔ.— Վէյմ-է Վիէնայէ և Փէշթայէ Սակրանց.—Անցեալ չորեքշաբթի աւուր թուականաւ Վիէննայէ Լոնտոնի լրագրերուն ուղղուած հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ այլ և այլ արժեթղթոց և բաժնեթղթոց յանկարծակի և ծանր անկումն օրուան մեծ դէպքն է առեւտրական և սեղանաւորական աշխարհին մէջ։ Երկու օրուան մէջ քսան ֆիորին ենկան Աւստրեան Կայսրութեան Վարկի դրամատան բաժնեթղթերը։ Ժամանակէ մ'ի վեր Վիէննայի և Փէշթայի Սակրանց մէջ արժեթղթերը շարունակ վրայ կը դնէին բուռն շահագրգռութեան մթնոլորտ։ Գործն այն աստիճանի հասաւ որ սեղանաւորական մեծամեծ ազգերներէ վախնալով, Փէշթայի կառավարութիւնը, Սակրանի անօրէն խորհրդոյն հետ համաձայնելով, ազգու միջոցներ ձեռք առաւ անհատներու շահագիտական գործառնութեանց չափ և սահման դնելու համար։ Առաջ ամէն ոք կ'ընդունուէր Փէշթայի Սակրանը՝ տալ եկան ոչինչ գումարի մը վճարմամբ։ բայց հիմա, տարեկան գումարէն զատ, պահանջելի է Սակրանի երեք անդամոց երաշխաւորութիւնը տասն երկու տարուան համար, և կը մերժուի այն թեկնածուն որ այսպիսի երաշխաւորութիւն մը չէ կարող բերել։ Նաեւ, զանազան կարգի արժեթղթոց մասին գործառնութիւնները սահմանափակով միջոցներ որոշուեցան։ Վիէննայի Սակրանին մէջ եւս այսպիսի տնօրէնութիւնք պիտի ըլլան։ Ահա այս տրամադրութիւնքն հակառակ շարժումն յառաջ բերին։ Արժեթղթոց անկման մէկ ուրիշ պատճառն ալ այն եղաւ որ ծանուցուցաւ թէ շաբաթի արհեստագործութեան տագնապին և ընդհանուր դրամական վիճակին բերմամբ՝ հունգարական և աւստրիական գլխաւոր դրամատունք սովորականէն պակաս շահաբաժին պիտի վճարեն։ Վերջին երկու շաբթուան մէջ, Մորաւիոյ շաբաթի երկու մեծագոյն գործարանք պարտաւորեցան մասնաւոր կարգադրութիւն մ'ընել իրենց առնելիքներուն հետ, և այս պատճառաւ Վիէննայի գլխաւոր դրամատունք ունան աւելի կամ նուազ վնասուեցան։ Հունգարիոյ պանքաներէն ոմանք ալ արմատաց շտապանց անկումէն վնասուած են։ Բայց և այնպէս, կ'ըսուի թէ վերջին օրերու ծայրայեղ անկումը շահագիտութեան պատճառաւ է աւելի, քան տիրող անապատ հանգամանաց պատճառաւ։ Վիէննայի և Փէշթայի մէջ վար գնելով ծախուած արժեթղթոց փարիզի և Պերլինի կողմէ գնուած ըլլալով, վերջին լուրեր կը ծանուցանեն թէ վստահութիւնը կը վերահաստատի Վիէննայի և Փէշթայի Սակրաններուն մէջ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Խորհրդարանն օրէնք մը քուէարկեց որով օտարազգիներուն թոյլ կը տրուի հանքեր բանեցնելու Ռումանիոյ մէջ։ Թէ՛ պահպանողականք և թէ ազատականք այժմ համաձայն են թոյլ տալու որ օտար դրամատեարք գործեն Ռումանիոյ մէջ թէ՛ իրենց և թէ երկրին շահուն համար։

ԱՆԳԼԻԱ.— Անցեալ շաբթուան դէպքերուն այն եղաւ որ Երեսփ. ժողովոյ մէջ ներքին գործոց Նախարար Պ. Աքրիթ ներկայեց Նախարարութեան գլխաւոր օրինագծերէն մին ալ՝ Նըսաշրջանին, որ է՝ կալլեսի մէջ անկիրան եկեղեցին Պետական եկեղեցի մ'ըլլալէ դադրեցնող օրինագիծը։ Կալլէսի մէջ գտնուող անկիրան կղերին ցկեանս թոշակն ապահովուելէ ետքը, Ճնացած մեծագոյն եկեղեցական հասոյթք պիտի գործածուին նոյն նահանգին մէջ կրթական և բարեգործական նպատակներու։ Կառավարութիւնը գիտէ թէ Լորտերու Ժողովը չպիտի վաւերացնէ այս օրէնքը։ Բայց կալլէսցիները գոհացնելով, Լորտերու Ժողովոյն դէմ դանդատի նոր պատճառ մ'ունենալ կ'ուզէ կառավարութիւնը։

ՍԸՐ ՈՒԻԹՄԷՆ ԲԻՐՍՈՒՆ

Մենք արդէն երկիցս խօսեցանք Քոլշեսդրի ընտրութեան վրայ։ Այս մասին Լոնտոնէ կը գրեն հետեւեալ մանրամասնութիւնները.

Սըր Ուիլիամ Բիրսունի ընտրութիւնն որ տեղոյս 19ին Քոլշեսթրի մէջ տեղի ունեցաւ, կասկածներան ազատական կուսակցութիւնը մեծապէս ոգեւորեց, որ իւր մեծամասնութիւնը տակաւ առ տակաւ կը կորսնցուներ Անգլիոյ հասարակաց խորհրդարանին մէջ։ Այս անգամ թափուր մնացած էր պահպանողական երեսփոխան՝ հաբիւրապետ Նէյլոր Էյլոյտի հրաժարմամբ։ Անգլիոյ երկու մեծ կուսակցութեանց—ազատական և պահպանողական—կանխաւ ընդունած ընտրելիներն, առաւօտեան ժամ 9էն սկսեալ, կառքով կը պտըտէին քուէատուփերու մերձակայ վայրերն, իրենց կուսակիցները կը խրախուսէին, և անընդհատ կը յայտարարէին որ յաջողութեամբ պիտի պսակուի իրենց անփոփոխ չանքն ու աշխատութիւնն։ Օգնական կարծեցեալ նպաստաւոր էր ընտրողաց ոգեւորման, որովհետեւ մի քանի շաբաթէ ի վեր տեւող սառոյցներն հալեր էին, արեգակը պայծառապէս կը փայլէր, և հեռաւոր քուէարկուաց երթեւեկութեան դիւրութիւն կ'ընծայէր։ Թէեւ քուէարկութիւնն առաւօտեան ժամերուն մէջ նուազ կ'երեւէր, սակայն կէս օրին և մանաւանդ երեկոյեան ժամ չորէն մինչ քուէատուփերուն փակման ժամանակը քուէներն այնքան առատօրէն կը բերուէին, որ յայտնի կ'երեւէին երկու կուսակցութեանց անխնայ չանքն ու ոգեւորութիւնն։

Քուէարկուաց երթեւեկութիւնը դիւրացնելու համար երկու կողմն ալ բազմաթիւ կառքեր պատրաստած էր, որոց վրայ կուսակցական դրօշներ և այլ նշաններ կ'երեւէին առատօրէն. ձիերն իսկ զարդարուած չէին այս շնորհներէն իրենց կազմածքին վրայ։ Երբ երեկոյեան պահուն Նորֆոլքի գնդէն 40 զինուորներ, որք ընտրողական երաւունք կը վայելէին, և ընտրողաց ցանկին մէջ արձանագրուած էին հոն, քուէատուփին մօտ հասան, ներկայից կողմէ ուրախութեան աղաղակներով և սիրալիր համակրանքի ընդունուեցան։ Քուէարկութեան որոշեալ ժամերուն մէջ իրենց քուէները հասցնել կը փութային ամէն կարգի և վիճակի ընտրողք. հիւանդանոցի մէջ գտնուող հիւանդներն իսկ ոտքով կամ կառքով անձամբ կը բերէին քուէներն։

Ժամ 11ը մի քանի վայրկեան անցած քուէարկութեան արդիւնքն յայտարարից քաղաքապետն հետեւեալ կերպիւ.

Ազատական Սըր Ուիլիամէն Բիրսունի քուէ 2259, Պահպանողական հարիւրապետ Վիրբիքը 2196, մեծամասնութիւն 263 քուէ։ Սոյն արդեամբ Սըր Ուիլիամէն Բիրսունի Անգլիոյ հասարակաց խորհրդարանին անդամ ընտրուեցաւ։ Ասկէ առաջ կատարուած ընտրութեանց մէջ Պահպանողականք յաղթական էին չորս անգամ սոյն ամրոը գրաւեր։ Ցեռոյց հասարակաց յատկացեալ սրահի մը մէջ Ո. Սըր Բիրսունի շնորհակալութիւն յայտնեց իւր ընտրողաց, յարելով թէ «այս ընտրութիւն փառաւոր յաղթութիւն մ'է, որ նախապարապետ Լորտ Ռոզպերիի և իւր պաշտօնակցաց մեծ վստահութիւն պիտի ազդէ, և այժ պիտի տայ անոնց որ սկսած խորհրդարանական գործերնին ազդուապէս ի գլուխ հանեն։ Ցեռ իւր բանախօսութեան, Սըր Ռ. Բիրսունի ընտրողք ուսերնուն վրայ առնելով զայն, քաղաքին գլխաւոր փողոցներուն մէջ պտըտցուցին։ Այս ցոյցը մինչ կէս գիշեր տեւեց։ Սոյն ընտրութիւնն յաջողցնելու համար ազատական կուսակցութեան կողմէ ի մէջ այլոց հետեւեալ ազդարարութիւնն եղած է ընտրողաց.

«4000 ոսկի չաթթը. — Մի քանի տարիէ ի վեր Մեծն Բրիտանիոյ մէջ գործուած ապրանաց համար Սըր Ռ. Բիրսունի կնքած արտաքին պայմանագրութիւնք առ նուազն չաթթը 4000 ոսկի կը բերեն մեր դասուն։ Այս պայմանագրութիւնները Սըր Ռ. Բիրսունի եռանդուն ջանից և տարտնդին արդիւնքն են, զորս կը յաջողի ի գլուխ հանել օտար պայմանագրողաց հետ մղելով։ Կունայ արդեօք Պահպանողական ընտրելին 4000 ոսկի կամ 4000 բէնս բերել, և տակաւին շարունակ կը յանդգնի գործաւորաց 4000 ոսկի բերող բարեկամին հետ։ Եթէ ուրիշներ ալ Սըր Ռ. Բիրսունի նման գործաւորաց բարեկամ հանդիսանալով, գործ և ծոչակ հայթայթէին, Անգլիոյ մէջ անաշխատ գործաւոր չէր մնար այսօր։»

ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԱՏ ՄԸ

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՄՐՑՄԱՆ ՊԱՏՄԱՌԱՆՑ ՎՐԱՑ

Անցեալները ծանուցինք թէ «Միուչիուալ Լայֆ» անուն ամերիկեան ապահովագրական ընկերութեան դէմ դատ բացած է «Քոնրանեի տէր Ասիւռանս Ժէնէրալ» անուն ֆրանսական ապահովագրական ընկերութիւնը, դանգատելով թէ ամերիկեան ընկերութեան հրատարակութիւնք, (տեսարաններ, լրագրաց մէջ ծանուցումներ, յայտագրեր,) առեւտրական մրցման ներքեւ սահմանէն անդին կ'անցնին, և ապօրինութեան և անբարոյութեան սահմաններուն մէջ կը մտնեն։ Դատին ելից անհամբեր կը սպասուէր առեւտրական աշխարհին մէջ։ Թռ. իւր փետր. 20 ի թուով կը ծանուցանէ Փարիզի առեւտրական առաջին դատարանին վճիռն, որ ֆրանսական ընկերութեան իրաւունք տալով հանդերձ, իրաւաբանութեան շատ ծեծուած մէկ կէտն որոշակի կը լուծէ, և ապագային համար իրենց հետեւելի ընթացքը ցոյց կուտայ մրցակից ընկերութեանց կամ վաճառականաց։

Կեանք ապահովագրող Ընկերութեանց մէջ, Ասիւռանս ժէնէրալի ընկերութիւնը գլխաւոր մէկ տիպարն է «բաժնի վրայ» ընկերութեան, մինչ Միուչիուալ Լայֆ ընկերութիւնը գլխաւոր մէկ տիպարն է բաժնետէր չունեցող ընկերութեանց դրութեան։

Դատարանին վճռոյն համեմատ, օրէնքն և իրաւաբանութիւնն համաձայն են այս կէտի վրայ որ «թէպէտ ամէն վաճառական կարող է իւր ապրանքը գովազանել, բայց այս կարողութիւն իրեն իրաւունք չի տար մասնաւոր ընկալս մրցակից մը, զայն պախարակելու և անուանարկ ընելու, կամ բաղդատութեան գնելու իրենց շահագործած առարկայները՝ վարկը կտրելու համար իւր հակառակորդին, և յաճախորդներն իւր կողմ դարձնելու նպատակաւ։»

Դատարանն համամիտ գտնուելով ընդհանուր դատախազի փոխանորդ Պ. Մելիկնանի եզրակացութեանց, զօրեղապէս պատճառաբանեալ վճիռ մը արձակեց, որոյ ընթերցումն երեք քառորդ ժամ տեւեց, և որով կ'ըսէ թէ Միուչիուալ Լայֆ Ընկերութիւնն և իւր երկու ներկայացուցիչք ի Փարիզ՝ ֆրանսական Ընկերութեան դէմ իրենց մղած պայքարով՝ մրցման օրինաւոր չափէն անդին անցած են։ Նախ և առաջ, ամերիկեան Ընկերութիւնը փորձած է մերժեցնել ֆրանսայի հասարակութիւնն, յայտարարելով թէ ինք ֆրանսական կառավարութեան հրամանագրով օրինապէս ֆրանսական ընկերութեանց հաւասար դիրքի մէջ կը գտնուի, մինչ ամէն իրաւցն ալ գիտէ թէ ֆրանսական ապահովագրական ընկերութիւնք կառավարական յատուկ հրամանագրով մը կարտօնուին, իսկ օտար ընկերութիւնք ֆրանսական կառավարութեան կողմէ՝ և է «քոնդրոշի ենթակայ չեն։ Ամերիկեան Ընկերութիւնը ֆրանսական հասարակութիւնը սխալեցուցած է նաեւ յայտարարելով թէ 1893ի հաշիւէն իւր ապահովագրելոց համար 14,426,813 ֆր. պահեստի դրած է, մինչ Նիւ Եորքի մէջ ապահովագրութեանց վերաբերեալ պարտաւորած հաշուեկշիռն կ'երեւի թէ այս ընկերութեան ի պահեստ դրած կամ յօգուտ իւր ապահովագրելոց դիզած շահերը 4,285,286 ֆր.է աւելի չեն։ Դատարանը կը յայտարարէ նաեւ թէ ամերիկեան Ընկերութիւնն ապօրէն մրցման գործ մ'ըրած է՝ իւր գրքոյկներն մէջ յայտարարելով թէ ֆրանսական ապահովագրական ընկերութիւնը ամուլ և ծուռ դրութիւն մ'ի գործ կը դնեն. թէ ակնարկուած ֆրանսական Ընկերութեան ընդհանուր ծախքերն այս ամերիկեան Ընկերութեան ծախքերէն աւելի են. թէ ֆրանսական ընկերութիւն իւր բաժնետէրերուն համար միայն կ'աշխատէր, մինչ ամերիկեան ընկերութիւնն իւր յաճախորդներուն համար կ'աշխատի. թէ միայն 1891 տարւոյն մէջ ֆրանսական ընկերութիւնն աւելի քան 800,000 ֆր. կորուսած էր, եւն.—յայտարարութիւններ զորս ստայօդ կը հռչակէ դատարանն։ Ամերիկեան ընկերութիւնը կ'ամբաստանէր ֆրանսական ընկերութիւնն ընդհանրապէս թէ շահերուն մեծագոյն մասը բաժնետէրերուն կը յատկացնեն, մինչ իրողութիւնն այս է թէ բաժնետէրք պարտին եկամուտներուն 100 ին 4ը պահեստի յատկացնել և պարտին վնասն իրենք տուժել եթէ խնայեալ գումարք նուազ սակով շահու դրուին. եւն. եւն.

Հետեւաբար, դատարանն ամերիկեան Ընկերութիւնն և իւր փարիզի երկու ներկայացուցիչները դատապարտեց համերաշխաբար 20,000 ֆր. վնասուց փոխարինութիւն վճարելու ֆրանսական դանդատող Ընկերութեան. հրամայեց որ ամերիկեան Ընկերութեան հրատարակած տեսարաններն ու յայտագրերը գրաւուին և ջնջուին, և այս դատավճիռ ամերիկեան Ընկերութեան ծախքով հրատարակուի ֆրանսական Ընկերութեան ցոյց տալիք տասն լրագրաց մէջ, ընդ ամենայն 5,000 ֆր. ծախքով։ Բայց ասել, դատական ծախքերը վճարելու դատապարտեցաւ ամերիկեան Ընկերութիւնը։

Ֆրանսական լրագրերք կ'ըսեն թէ այս դատավճիռ խիստ դաս մը պիտի ըլլայ ամերիկեան ընկերութեանց, որք ֆրանսական ընկերութեանց յարգը կոտրելու համար, դարաւերջիկ անիրաւութեամբ կը խօսէին անոնց դէմ։

ՅԵՌԱԳԻՐ

ՄԱՏՐԻՏ, 2 Մարտ.—Կառավարութիւնն որոշեց 14,000 զօրք ղրկել ի Ռուպա։

—Զրոյց կը հրչի թէ Սպանիոյ մանուկ թագաւորը Ֆրանսա պիտի այցելէ ի մօտոյ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Ռայխսթակը քուէարկեց այն արտասովոր վարկերը զորս կառավարութիւնը խնդրած էր ծովային նախարարութեան համար։

ԱԹԷՆՔ.—Ցունաստանի խորհրդարանը պիտի լուծուի ապրիլ 4ին և նոր ընտրութիւններ տեղի պիտի ունենան ապրիլ 28ին։

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

ԲԱՆԱԿԻՐԻ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ Ի ՀԱՅ

Հաճելի է խօսիլ սոյն հոյակապ գործոյն մեծ ազգեցութեանց վրայ. ոչ ապաքէն բազմանիւ մասնագէտ անձինք վկայած են Աէ նուազարեան Բանգիրքն իւր բառերու եւ ոճերու ճոխ պարունակութեամբ, իւր ընդարձակ հիմնագիծով, եւ բազմակողմանի մեկերով կը գոհացնէ ամենէն անայտ քննադատն իսկ։ Գործն իւր արժանաւոր ընդունելութիւնը գտնելով ազգէն՝ սակաւաթիւ օր, նակներ ունի այժմ եւ կը ծախուի ն կ. Գալիս Զարմանդլար Պալնց գրատունը ։ հեղինակին բովն ի Զմիւռնիա։

235 6—6

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՆԻՒԹԵՐ

«Մանկապարտէզներու ընդհանուր տեսչութիւն տիկին Մատակեանի յանմնարարութեան համեմատ, գրատունս ինչպէս անցեալ տարի՝ այս տարի եւս իւր մեներանոցը զանազան նոր նիւթերով ճոխացուցած է։ Գիները չափաւոր։

Տնօրէնը եւ տեսչուհիք կը հրաւիրուին անգամ մը այցելել «Բիւզանդեան Դրատունը» որ բաց է ամեն օր, Ղալաթիա, Բէրշէմպէ-Բազար, Մեղրոս խան, Թիւ 5։ 226 8—12

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Երուսաղէմի Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Սիմէոն Աբքեպիսկոպոս Սէֆէրեան, որ քանի մը շաբաթ առաջ մանակի կամուած մը ունեցած էր մարմնոյն ձախ կողմէն, տակաւ առ տակաւ ապաքինելու վրայ է։

Ն. Գերապատուութիւնը դարմանող բժիշկները ժամանակի մը համար կատարեալ հանգիստ պատուիրած են, զոր վայելելու կատարեալ դիւրութիւն կ'ընծայէ Արժ. Գէորգ Ծ. Վ. Երէցեան, վարելով Երուսաղեմատան գործերը։

Քաղաքական ժողովոյ նախաձեռնիչ մանախումբը վաղը ժամ 4ին ի Նիստ պիտի գումարի ի Պատրիարքարան, ժողովոյ օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրները նախաձեռնելու համար։ Ցեռոյ ժամ 6ին Քաղաքական ժողովը ի Նիստ պիտի գումարի։

Ցաւօք կը ծանուցանենք՝ Ազգ. Պատրիարքարանի մարդահամարի ճիւղին տեսուչ Ղազար էֆէնտի Հովուեանի մահը։

Հանգուցեալը, թէեւ ոչ շատ տարիներէ ի վեր կոչուած այդ պաշտօնին, արդիւնաւոր գործունէութիւն մը ցոյց տուած էր այդ ճիւղին մէջ և պարբերաբար իր պատրաստած վիճակագրութիւնները առիթ կուտային ազգային մամուլին հրապարակաւ գնահատելու այդ օգտաշատ աշխատութիւնը։ Հովուեան էֆէնտի՝ իր սոյն պաշտօնին մէջ ցոյց տուած խղճմտութենէն զատ, կը վայելէր բոլոր ղեկը ճանչցողներուն համարումը, իբրև պարկեշտ ու ազնիւ անձ։ Երկար տարիներ վարած է Բերայի թաղական խորհուրդին անդամակցութիւնը։ Նոյնպէս անդամակցած է Տնտեսական Խորհուրդին և Պատրիարքարանի ուրիշ ժողովներուն, միշտ օրինակելի անձնուիրութեամբ մը։

Գում-Գարաւի Հրից թաղից Ազգատաւոր ընկերութեան տնօրէն խորհրդոյ պաշտօնավարութեան պայմանաժամը լրացած ըլլալով, հիմակուց ժողովը նորոգ տնօրէն խորհուրդ մ'ընտրեց, որ հետեւեալ կերպով կազմակերպեալ է։

Արժ. Տ. Արսէն քահանայ Տ. Յովսէփեան Ապէնապէտ, Մեսրոպ էֆ. Պէյլիքճեան Ապէնապէտ, Ստեփան էֆ. Քէօսէեան Գանձապետ, Խաչիկ էֆ. Խանճեան Մատեանագիր, Տիրան էֆ. Մելիքեան Հաշուապետ, Մկրտիչ էֆ. Ուզունեան, Գալուստ էֆ. Մէչուտճեան, Գէորգ էֆ. Սիմքէչեան, Երուանդ էֆ. Տէօյլուճեան, Խաչիկ էֆ. Մարգարեան, Յովհաննէս էֆ. Շելէֆեան։

* * *

Տնօրէն խորհուրդը գոհութեամբ կը փութայ հրատարակել հետեւեալ նուիրատուութիւններն որք եղան Ս. Մնունդի առթիւ.

Գեր. Սիմէոն Ս. Աբքեպիսկոպոս 100 դրուշ, Ասատուր էֆ. Մէրմիմէճեան 56 Մեսուլ էֆ. Բլատեան 10, Բարթող էֆ. Հիւնքեարպէյլէնեան 10. իսկ Բարեկենդանի առթիւ Խորհրդոյս Ատենապետ՝ հոգեշնորհ Տ. Արսէն քահանայի ձեռամբ բաշխեալ սմն 100, գումար 276 դրուշ։ Կարապետ էֆ. Փափազեան 1 ոսկեայ, բաշխեալ սմն 1 ոսկեայ։

Առ որս ազգատ տառապելոց երախտագիտական զգացմանց թարգման կանգնելով Մնամք յարգանօք

Գում-Գարաւի Ազգատաւոր Ընկ.

Տնօրէն Խորհրդոյ

Ապէնապէտ Վ. Ապէնապէտ

Մ. Պէյլիրճեան Խաչիկ Մարգարեան

14 փետրուար 1895

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ազգ. Հիւանդանոցի հաստատութեան կանոնց յիմարանոցի համար յիմարապահ կնոջ մը պէտք կայ, որուն գոհացուցիչ ամսական պիտի վճարուի։

Սոյն պաշտօնը ստանձնողք պարտին գալ ի գրասենեակ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան, Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր խան, մէջնայարկ, թիւ 48-49-50։ (Կնէ)

Հովուեան, Զօպանեան, Փափազեան, Ալտոնեան, Օտեան, Պէրպէրեան և Գարակէօզեան ընտանիքները խորին ցաւով կը ծանուցանեն թէ

ՂԱԶԱՐ ԷՖ. ՀՈՎՈՒԵԱՆ

հանգաւ ի Տէր երկուշաբթի երեկոյ, յետ կարճատեւ հիւանդութեան, 56 տարեկան հասակին։

Թուղարկաւորութեան հանդէսը տեղի պիտի ունենայ վաղը, չորեքշաբթի, ժամը 4ին Բերա, Ս. Երրորդութեան եկեղեցին, ուր արդէն փոխադրուած է հանգուցեալին մարմինը և ուսկից պիտի տանիփուի Եէնի-Գիւղ, իր ընտանեաց դամբարանը։

Բերա, 21 փետրուար 1895

Ցատուկ հրաւէր չստացողներէն կը խնդրուի որ ներկայս իբրեւ զայն ընդունին։

ՀԵՌԱԳԻՐ ԹԵՐԹԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Կրէտէի կուսակալ անուանեցաւ Սամսօնի նախորդ իշխան Ալէքսանդր Գարաթէոտորի փաշա։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսրը Կ-ուժէ Աշէնպատուանշանի ականակուռ առաջին աստիճանը նուիրած է կայս. անձնական սպայակոյտին Ֆէրրիք Շաբիք փաշայի, որ, ինչպէս յայտնի է, Պերլին գացած է յանձնելու այն պատուանշանները զորս Վ.Հ. Սուլթանը նուիրած էր Գերմանիոյ կայսեր որդւոյ։

«ԱՒԿՈՒՍԹԱ ՎԻՐԹՈՐԻԱ» շոգենաւը Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանելուն, Վ.Հ. Սուլթանին կողմէ հրացանակիր Ահմէտ ճէլալէտտին փաշա և Խարիֆ-էֆէնտի արարողապետի օգնական Ղալիպ պէյ շոգեմակոյկով նոյն շոգենաւը գացին և Ն. Կ. Վ.Հ.ի կողմէ շնորհեալ շաբարեղէններն ու սիկառէթներն, որք դրուած էին չորս մեծ մնուշներու մէջ, յանձնեցին։ Զբօսաշրջիկները շնորհակալ ըլլալով Վ.Հ. Սուլթանի այս հիւրասիրութենէն «Կեցցէ Վ.Հ. Սուլթան Ապտ-ուլ-Համիտ խան» գոչեցին։

ԿԱՑՍ. ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆ.— Վ.Հ. Սուլթանը հրամայած է ամէն ամիս վճարել հանգստեան կոչուած պաշտօնեայներու և վախճանեալ պաշտօնեայներու այրիներուն ու որբերուն ամսաթոշակները։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.— Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտօֆ և ամերիկեան դեսպան Պ. Ա. Թըրլլ երէկ Բ. Դուռն երթալով, յաջորդաբար տեսակցեցան Բաթէր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վեսիր. Նախարարին և Վեսիր. խորհրդականին հետ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Նախարարապետ Նուբար փաշա, բժշկաց խորհրդով, յառաջիկայ մայիս ամսուն Եւրոպա երթալով, վեց ամսուան չափ պիտի մնայ, օգտափոխութեան համար։

ՄԱՀ ԻՍՄԱԻԼ ՓԱՇԱ.— Խտիվիյէ ընկերութեան Թէլֆէրը Բոպոնի շոգենաւն այս իրիկուն Աղբանդրիա պիտի ուղեւորի, տանելով նախկին խտիվ վախճանեալ Իսմայիլ փաշայի մարմինը, որ զմռսուած է։ Մարմինը պիտի ամփոփուի մասնաւոր դամբարանի մը մէջ։ Այդ դամբարան կը գտնուի այն մզկիթի բակը, զոր Իսմայիլ փաշա իր կենդանութեանը շինել տուած է ի Գահիրէ։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ կառավարութիւնը Աւէնոս և Արէքիան պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է Եպիսկոպոս Խալվ Ապպաս փաշայի եղբայրներուն՝ Մէհմէտ Ալի պէյի և Ճէմալ Թասուն փաշայի։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարք Ամեն. Տ. Անթիմոս կիրակի օրը Ֆէնէրի մայր եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր պատարագ մատոյց՝ մասնակցութեամբ տասներիս մետրապոլիտներու։ Պատրիարքը ազամանդազարդ խոյր մը կը կրէր, որ հազար ոսկիէն աւելի արժէք ունի։

Ներկայ էին ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտօֆ, Պ. Պ. Մանուսրօֆ ու Իսբէնարի, կղերական մը և հիւպատոսարանին պաշտօնեայք։ Հելլէնական դեսպանին կողմէ ներկայ էր Պ. Ռիքաբի։

Աւետարանի ընթերցումէն յետոյ Ամեն. Տ. Անթիմոս իմաստալից քարոզ մը խօսեցաւ, իրեն նիւթ ընտրելով օրուան Աւետարանի մէջ խօսքն և բացատրելով քրիստոնէական սէրը։ Ն. Ամենապատուութիւն յետոյսորիկ ամէն կիրակի օր քարոզ պիտի խօսի Ֆէնէրի մայր եկեղեցւոյն մէջ։ 1834էն ի վեր յոյն Պատրիարքները քարոզ չէին խօսեր։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.—Կիրակի օրը Եւրոպայէն Մուսթաֆա փաշա ժամանող կառախումբն ոչ թղթատարական պայուսակները բերած է և ոչ ալ ուղեւորք՝ Հունգարիոյ մէջ առատ ձիւն տեղացած ըլլալով։ Հետեւաբար երեկ երիկուն թղթատար չեկաւ։

—Երեկ առտու հարաւային սաստիկ հով

ՓՈԼԵՐԱՆ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ.—Փետրուար 19ի կիրակի օրուան ժամ 6էն, մինչեւ փետրուար 20ի երկուշաբթի օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերաէ դէպք ու մահ չէ պատահած։

ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ. — Ցունաց Պատրիարք Ամէն. Տ. Անթիմոս երէկ Բերա երթալով, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ ռուսական, հելլենական ու սերպիական դեսպաններուն և Գարատաղի գործակատարին։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ Տեսուչ Վսեմ. Պէհճէդ պէյ, որ հիւանդ ըլլալով մէկ քանի օրէ ի վեր իր պաշտօնատեղիէն բայակայ կը գտնուէր, ապաքինած է և երէկ սկսաւ յաճախել իր պաշտօնատեղին։

ՀԱՆՐԱՑԻՆ ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ.— Վեհ. Սուլթանը տեղեկանալով որ մայրաքաղաքիս թաղապետական շրջանակաց մէկ քահանաներուն մէջ հանրային մաքրութեան համար հոգ չտարուիր, հրամայած է մեծապէս ուշադրութիւն ընել հանրային մաքրութեան և տեղի չտալ հանրութեան առողջութիւնը վնասող ոչ է պարագայի։

ԲԱՆԿԱԼԹԻ ՕՁԻՆ ՀԵՂԻՆԿԸ Մուսթաֆա, ինչպէս ծանուցինք, հինգշաբթի օրը պիտի դատուի Եղեռնադատ ատենին առջեւ։ Դատարանը կոչնագրեր ուղղած է տասնըմէկ անձնական դատախազներու և տասնըվեց վկայներու, նոյն օրը դատարանին մէջ ներկայ գտնուելու համար։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի նախկին շրջանաւարտներէն Իսմայիլ Վէհպի, Էօմէր Շեվզը. Ալի Ղալիպ ու Մուսթաֆա Շեվզը էֆէնտիներն, որ մէկ քանի տարի առաջ Լիսոնի բժշկական զինուորական վարժարանը ղրկուած էին, հոն իրենց ուսումը աւարտելով վկայական ստացած են, սակայն կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ տարի մը եւս նոյն վարժարանը մնան և յետոյ տարի մ'ալ Փարիզի բժշկական Վալ տը Կրաս վարժարանը յաճախեն, գործնական փորձերու համար։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ առողջապահական քննիչ-ներուն վրայ ուղիւած է նաեւ Դ. զորաբանական առաջին բժիշկ գնդապետ Սիւլէյման պէյ, որ արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուի։

Գ. ՁՕՐԱԲԱՆԱԿԻ վիրաբոյժներէն Բիֆաթ էֆէնտի, որ արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուի, բժշկական վարժարանի բոլիքլինիքին վիրաբոյժ կարգուած է։

ՁԻԵՐ.—Ռուսիայէն գնուած թնդանօթաձիգ ութսուն ձիերը Էտիրնէ պիտի ղրկուին։

Անատոլէն բերուած իննսունէ աւելի ձիերը պիտի տրուին հեծելազօրայ Բ. և Ե. գունդերուն։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ երկաթուղւոյ գծին աւարտած մասին առժամեայ ընդունելութիւնը կատարելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը, իր պաշտօնն աւարտած ըլլալով, առջի օրը մայրաքաղաքս դարձաւ։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ մէջ և շրջակայքը ծաղկախտ երեւան եկած է։ Կուսակալութեան խնդրանօք, Ներքին գործոց Նախարարութիւնը պատուաստի հիւթեր պիտի ղրկէ։

ԳՕՍՕՎԱՅԻ նահանգին մէջ անցեալ նոյեմբեր և դեկտեմբեր ամիսներուն 2229 ծընունդներ և 1905 մահեր պատահած են։ Այդ հաշիւով ծնունդները 324 աւելի են մահերէն։

ՀԱՑՏԱՐ ՓՈՇԱՆ մէջ վարժարան մը պիտի կառուցուի զերմանացի և զուիցերացի տղայոց համար։

ՍԱՐԸԵԱՐԻ ջուրերը տանող ճամբուն վրայ չինուելու վրայ եղող խճուղւոյն երկու կողմը ծառեր պիտի տնկուին։

ՕՏԵՍԱՆԷ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ռուսական Զէհկէֆ շոգենաւն, որուն մէջ կը գտնուէր օսմ. Պանքային ընդհ. տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընդ՝ նախընթաց առտու նոյն նաւահանգիստը ժամաներ է։ Սըր Էտկար Վինսընդ, որ Լոնտոն կ'երթայ, ինչպէս յայտնի է չէր կրցած արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով կատարել այդ ուղեւորութիւնը։ Զէհկէֆ փոթորկին պատճառաւ մէկ քանի ժամ ուշացեր է։ Էտկար Էլէն Վինսընդ կիրակի օրը մայրաքաղաքս ժամանից Մարսիլիոյ շոգենաւով։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ մէջ հաստատելի ռուսական հնախուզական կաճառին պատուակալ անդամ կարգուած է Վլատիմիր մեծ-դուքը։ Այս անուանումի վաւերացած է Նիքոլա Կայսեր կողմէ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանն ու տիկին Բանպոն շաբաթ գիշեր սեղան մը տուին, որուն ներկայ գտնուեցան աւստրիական դեսպան Պառոն ֆոն Բալիչէ, իտալական դեսպանն ու տիկին Բաթեանի, տիկին Կէլբրաթ, հոլանտական դեսպան Պ. Վան Տէր Սթալ Վան Բիւրչիլ, պելճիական դեսպանատան գործակատար Պ. Կուլթ, Պ. և տիկին Հէապէա, Պ. Պոլաթի, Պ. և տիկ. Լաֆիւանդ, տ'Ասնոյ կոմսն եւ կոմսուհին, Պէռժէ հրամանատարն Լայլէ։

Սեղանէն յետոյ կատարուած ընդունելութեան ներկայ գտնուեցան դեսպանական մարմինը, ֆրանսական գաղթականութեան անդամ ոմանք և Բերայի բարձր դասու ընտանիքները։ Դաշնակի վրայ երաժշտական ընտիր հատուածներ զարնուեցան եւ երգեր երգուեցան։ Մենախօսութիւններ արտասանուեցան։

ԵԷՆԻՇԷՀԻՐ ՈՃԻՐԸ.— Կիրակի իրիկուն ժամ 10½ին երբեակ ոճիր մը գործուեցաւ Եէնիշէհիրի մէջ ի Բերա։ Ոճրագործը Ղազար անուն հայ բեռնակիր մ'է։ Երեք զոհերն, որք են Թադէոս, Սեդրակ, բեռնակիր, և Եօրկի նպարավաճառ, իրենց առած բազմաթիւ վէրքերէն մեռած են։ Այս ոճրին լուրը կալաթա-Սէրայ հասնելուն, անմիջապէս ոստիկանութեան ընդհանուր քննիչ Պոնէն էֆէնտի և Բերայի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազ Միխայէլ էֆէնտի ոճրին վայրը փութալով քննութեանց ձեռնարկեցին, որ հետեւեալ արդիւնքը տուաւ։

Ղազար ամսական քսան ղրուշով դիշերապահ էր կալիի խանութպանի մը քով՝ Եանի՝ ի Եէնիշէհիր։ Շաբաթ օրը Եանի ճամբած էր Ղազարը, վճարելով անոր ունեցած 1500 ղրշ.ի առնելիքը։ Ղազարի տեղ ուրիշ բեռնակիր մը վարձուած էր Սեդրակ անուն։

Ղազար կիրակի օրը Եանիի խանութն երթալով ազաչած էր որ նորէն զինքն իր քովը առնու։ Եանիի մերժողական պատասխանին վրայ Ղազար, իր պաղ արիւնութիւնը պահելով, խնդրած էր ժամէ մը վերստին գալ և հաստատական պատասխան ընդունելով մեկնած էր։ Ղազար ժամ մը յետոյ խանութ կը վերադառնար, որուն մէջ հաստատուած էր նաև Եօրկի անուն նպարավաճառ մը, և որ նոյն պահուն միայնակ էր։ Ղազար ազաչած էր Եօրկիի բարեխօսելու Եանիի մօտ որ զինքը նորէն ընդունի։ Եօրկի պատասխանած էր թէ անօգուտ էր բան մը ընել և թէ արդէն իրեն տեղ Սեդրակ անունով ուրիշ մարդ մը եկած էր։ Ղազար ասոր վրայ բարկանալով դաշոյնը քաշած և մխած է Եօրկիի կռնակը։ Վիրաւորեալը խանութէն դուրս փախեր է առանց բան մը ընելու, Ղազար ետեւէն վազելով հինգ հարուածներ ևս տուեր է Եօրկիի, որոց մին կուրծքէն։ Նպարավաճառին մահը վայրկենական եղած է։ Այդ միջոցին նոր գիշերապահը Սեդրակ վրայ հասնելով, մարդասպանը զայն ևս սպաններ է։ Թադէոս՝ Սեդրակի եղբայր, ոճրագործին վրայ յարձակեր է զէնքը ձեռքէն առնելու համար, սակայն Թադէոս ևս միևնոյն դաշոյնի հարուածին տակ սպանուած է։

Դիրցիները վերջ մը տալու համար այս ոճրագործութեան սկսեր են քարի, աֆռուակի, սանի և այլնի հարուածներ տեղացնել Ղազարի վրայ, որ ծանրապէս վիրաւորուեր է. ասիկանք Լայլէ հասնելով ձերբակալեր են և կալաթա-Սէրայ տարեր են զայն, ուրկից Ոստիկանութեան Դուռը ղրկուած է։ Դիակները քննուած են ոստիկանութեան բժիշկներուն կողմէ։

Կըսուի թէ մարդասպան Ղազարի վիճակը շատ ծանր է։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ միլիառատէր Պ. Վանտերպիլդ, յառաջիկայ շաբթուն մայրաքաղաքս կը սպասուի Ֆէ-բրն Պէլմորթ շոգենաւով։

Պ. ՆԻՔՕԼԱ ՔԱԶՈՒԼԻՍ, հարուստ յոյն վաճառական մը, ընիկ Հռոդոսցի, եւ որ այժմ Եգիպտոս հաստատուած է, հազարոսկի նուիրած է Հռոդոսի յոյն վարժարանաց։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ Ա-կօ-սԼա Վէր-Ռաբէա շոգենաւը նաւահանգստին մէջ երկաթ նետելու պահուն, մակոյկ մը որ շոգենաւին շատ մօտեցած էր, խորտակուեր է անիւներուն տակ։ Մակոյկին մէջ գտնուող երեք երիտասարդներէ՝ Ամիրալի եղբարք՝ մին աղդրէն ծանրապէս վիրաւորուեր է. իսկ միւսներն որք ծովն ինկած էին, ողջ առողջ ազատուեր են։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ընկերութեան Զաբ շոգենաւին պաշտօնեաներէն Աթանաս երէկ դիպուածով նոյն շոգենաւին ածուխի ամբարանոցն ինկաւ և գլխէն վիրաւորուելով քիչ յետոյ մեռաւ։

ԶՄԵՌՀ.— Գօսօվի Բալանքա գաւառակին մէջ փետրուար 6ին ու 7ին առատ ձիւն տեղալով ճամբայները գոցուեր են։ Տեղական կառավարութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առեր է ճամբայները բանալու համար։

—Եէնի Բազարի մէջ փետրուար 7ի գիշերը նորէն ձիւն տեղալով, արդէն գլտնուած ձիւնին բարձրութիւնը 1 բրեսուն հարիւրորդաձեգը աւելցեր է։

ՀԱՆԲ.—Մանչեսթրի Սէրֆիլէ գաւառին մէջ գտնուած քառմի հանքի մը շահագործման համար 60 տարուան ժեռաշնորհ պիտի տրուի Գրիգոր էֆէնտի Բաշլեանի։

ՄՕՌԻԻ դուքսն, որ թոքատապէ կը տառապի, գոհացուցիչ վիճակի մէջ է։

ԴԻԱԿ.— Պալթու նաւամատոյցին մօտ երէկ առտու գտնուեցան դիակներն այն երկու հրեայներուն, որք անցեալ օր նաւակի մը ընկղմելովը խղդուած էին։ Ոստկեղջիւրի շոգենաւ մը ընկղմած էր այդ նաւակը։

ԱԹԷՆՔԻ մէջ 16,000 ֆրանք հանգանակուած է Հէյսկելի յունաց աստուածաբանական վարժարանին վերաշինութեանը համար։

ԿԵՂԾ ԲՐՕՄԷՍՆԵՐ. — Պոլսոյ պատժական ատեանն երէկ սկսաւ զբաղիլ կեղծ բրօմէսներու խնդրովը։ Ամբաստանեալներն էին Պօլսի քարտուղարներէն Սթէլեանօս և լուսայատոս Եօրկի Ծանէթօ։ Այս վերջինը յայտարարեց թէ փաստաբան մը պիտի կարդէ. ուստի դատը ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպանատան արկղակալ Պ. Լուվէր առջի գիշերն իր կնոջ հետ Բերայի Մեծ փողոցէն անցած պահուն, Հանրի անուն գերմանացի քանամեայ մուրացկան մը վրան յարձակեցաւ։ Ոստիկանք հասնելով ձերբակալեցին զայն։ Հանրի հարցաքննուելով պատասխանեց թէ աղքատ ըլլալով հինգ դրշ. ուզած էր և ուրիշ նպատակ մը չունէր։ Հանրի իր հիւպատոսարանին յանձնուեցաւ։

ԻՍԼԻՄԻԱԷՆ կը գրեն թէ տեղացող անձրեւներէն Գուրուճա գետակը յորդելով շրջս կողմը ողողեր և 4-500,000 ղրուշի չափ վնաս մը հասուցեր է։ Զարս երիտասարդներ գլուխ ազատելու նպատակաւ հեղեղին մէջ խղդուեր են։ Տուն մը փլչելով կին մը իր երկու աղջիկներով փլատակաց տակ մեռեր է։

ԵԱՖԱԷՆ կը գրեն թէ Ադէքսանդրիէն Լա Ժէնօֆ շոգենաւով Եաֆա ժամաներ են Տօն Քարլոս, Մատրիտի դուքսուհին ու իր աղջիկը, որք ընդունուեր են կղերականներու կողմէ։ Եաֆայի գայմագամ Ալի պէյ և թաղապետութեան նախագահը նաւամատոյցին վրայ ընդուներ են իշխանը։ Ոստիկան-զինուորներ և այլք բարեւի կենաւով, մինչեւ Քազա Նուօվա վանքը առաջնորդեր են։ Տօն Քարլոս ու ընտանիքը իրենց ժամանման հետեւեալ օրը Երուսաղէմ գացեր են։

Պ. Վ. Ս. ՈՒԻԹՆԷՅ, որ Միացեալ Նահանգաց նախագահի ընտրութեան ատեն Պ. Քլիվլենտի մրցակիցն էր և հրաժարած էր ընտրելիութենէ, Ա-կօ-սԼա Վէր-Ռաբէա շոգենաւով մայրաքաղաքս եկած է։

ՓՈԹՈՐԻԿ.—Վերջերս Իզմիրի մէջ սաստիկ փոթորիկ մը ծագելով, գերեզմանատանց նոճիներն արմատախիլ եղեր են և մինարէիի մը վերի մասը փլեր է։

—Սագըզի մէջ ալ ծագած փոթորիկ մը աւելի մեծ վնասներ հասուցած է։ Փոթորիկէն յետոյ տեղացած հոսանքն անձրեւէ մը զոյացած հեղեղներ քշեր տարեր են գիւղական տուներ։ Բազմաթիւ անասուններ կորած են։

ՇՐՋԱՐԵԲԱԿԱՆ

Կ. Պոլիս 18 փետր. 95

Տ.

Պատիւ ունիմ ծանուցանել ձեզ թէ մայրաքաղաքիս մէջ հաստատեցի տուն մը որ պիտի զբաղի Պանքի, յանձնարարութեան և միջնորդութեան գործողութիւններ իմ անուանս ներքեւ

ԹԷՈՖՈՐ Ս. ԱՐՈՍՏՈԼԻՏԻ

Ցուսալով որ պիտի հաճիք պատուել զիս ձեր վստահութեամբը, կը խնդրեմ, Տէր, ի նկատի առնել ստորագրութիւնս և ընդունիլ անկեղծ յարգանաց հաւաստին։

Թէոդոր Ս. Աբոստոլիտի

1—1 Թիւ 256

Ո՞Վ Է ՄԵՂԱՒՈՐԸ

Հետեւեալ նամակին հրատարակութիւնը խնդրուած է մեզմէ, զոր կը հրատարակենք, մէնք ևս շատ բացայայտ չեր ենար այն՝ Պէշիկթաշի վարժուհիին ծանօթ խնդրոյն նկատմամբ։

13-14 տարեկան ուսանողուհիի մը ծընողքը՝ յանձնած վարժարանին հոգաբարձութենէն կը խնդրէ որ իր աղջիկը վարժարանին Մանկապարտէզը ընդունին, իբր ուսանող կամ ունկնդիր, որպէս զի կարենայ քիչ ատենէն իրենց օգնել. եթէ հոգաբարձութիւնն այս առաջարկը չընդունի պիտի ստիպուին դերձակուհիի մը քով դրկել, ցաւ յայտնելով միանգամայն որ երկար ատենէն հոգիս պիտի կարենայ արհեստը սովրիլ, որովհետեւ առաջին տարիները պարտաւոր է դերձակուհիին ծրարը կրել, ինչպէս արդէն մեծ քոյրը հոգիս ազատած է ծրարը կրելէ։

Հոգաբարձութիւնը կ'արգահատի և չուզեր որ իւր սանուհին այս կերպով փոդոց ձգէ. կ'ընդունի խեղճ մօրը առաջարկը, ինչպէս որ Տիկին Մատակեան ալ նոյնը ըրած է։ Հոգաբարձութիւնը թոչակ մը կը յատկացնէ այդ աղջկան, նախ 60 և յետոյ 6 ամսեայ միջոցի մէջ 100 ղրշ. ամսական վճարելով, ինչպէս Տիկին Մատակեան գրած է. «Եթէ կարենայի, նոյն իսկ իրեն ամսական կուտայի՝ վարժուհի չըլլալու համար, այնքան պզտիկ»։

Արդ՝ կը հարցնեմ ո՞վ, է մեղաւորը։

ԹԱՂԵՑԻ ՄԸ

Պէշիկթաշ 95 փետր. 20

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Հանրակառքի մը մէջ։

Երեք կին հանրակառք մը կը մտնեն և տեսնելով որ նստելու տեղ չկայ, կոտրուին դուրսը կայնիլ։

Ներսէն պարոն մը կելլէ, և կըսէ «Զեզմէ ամենէն տարիքոտն իմ տեղս թող նստի»։ Ոչ ոք կը շարժի, և քանի մը վայրկեան սպասելէն վերջ, պարոնը կատղուի դարձեալ իւր տեղը նստիլ։

* * *

—Գիտէ՞ք ինչո՛ւ համար բարեկամաց հետ երբէք չեմ դժտուիր։ Վասն զի, ոչ փոխ ստակ կուտամ և ոչ կառնեմ։

* * *

Մանկական աշխարհէն.

Պէպէքը մարած ճրագ մը կը դիտէր։

—Ի՞նչ կը մտածես, տղա։

—Մայրիկ, ո՞ւր կերթայ լոյսը երբ ճրագը մարեաւ։

* * *

Զօե՝ մարդասէր ընտանիքի մը քով ծառայութեան մտաւ։

—Ինծի մտիկ ըրէ, զաւակս, ըսաւ տան տիկինը, քանի որ ոչ կարդալ գիտես և ոչ գրել, աղջիկներս քեզ պիտի սովրեցընեն։

Զօե, ազաչելով,

—Ա՛հ, տիկին, քանի որ ձեր աղջիկները այդքան բարեսիրտ են, դաշնակի դասը թող տան ինձ։ Տ. Զ.

ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼ Ի ԴՐՈՅ ԲԱՐԲԱՌ.— Նոր գործնական քերականութիւն հին հայերէնի, Հ. Թադէոս Թովմասեանի։ Տպագրութիւն Վենետիկ, ի Ս. Ղազար։—Դին մէկ ֆրանք։

255 2—3

LA REVUE DES JOURNAUX ET DES LIVRES

ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Լա Ռէվիւ տէ Ժուռնօ է տէ Լիվրէն իր մէկ տարուան բաժանորդներուն ծրիրապէս կուտանոց ընտրութեամբը՝ էն համբաւաւոր հեղինակներու վերջին գործերէն հատ մը։

Մեր ընթերցողները երբեմն կը հարցունեն թէ շաբաթական ո՞ր օտար հանդէսն ընտրեն։ Լաւագոյն բան մը չենք կրնար ընել բայց եթէ ցուցնել Ռէվիւ տէ Ժուռնօ է տէ Լիվրէն, ամենէն հետաքրքրաշարժ եւ շահեկան հրատարակութիւնն այժմու։ Արդարեւ, ամեն կիրակի կ'արտասուպէ շաբաթուան թերթերուն եւ զիրքերուն մէջ հրատարակուած էն նշանաւոր նիւթերը, յօդուածներ, նորավէպեր, պատմութիւններ, բանիկներ, այժմէութիւններ, գիտական հետաքրքրաշարժ նիւթեր, զուարճալի նշանաբաններ, փոքր ուրեր, պզտիկ, տեղեկութիւններ, վէպեր եւն։ Բազմաթիւ պատկերներ, կենդանագիրներ, օրուան դէպքեր եւն։

Լա Ռէվիւն կը հրատարակէ երկու թերթօն 1. ԶՈՀՈՒԱԾ ԱՂՋԿԻՐ, Բօլ Ռուժէի, հետաքրքրաշարժ մեծ վէպ. 2 ԱՆԵԱՆՕԹ ԲԱՐԵԿԱՄ՝, Լէոն Ռիօնսրի, շնորհալից պատմութիւն մը։

Ցիշեալ թերթն իր մէկ տարուան բաժանորդներուն կուտայ 3 ֆր. 50 նոց հատոր մը. վեցամսեայներուն 2 ֆրանքնոց, եւ վեցամսեայներուն մէկ ֆրանքնոց հատոր մը։ Ասկից զատ, իր բաժանորդներուն իրը յաւելուածական ձրի պարգևներ. 1. Սրանցմէ կենդանակիր մը իւրաքանչիւր, 2. Բաժանորդին կը զրկէ բաղդ-ալոյսմ իր կենդանագրով։

ԳԵՂԵՑԻԿ ՀԱՅՍՈՐ ՄԸ, բան թերթէ կազմուած եւ սիրուն երկոյսն ծածկոցով զարդարուն, կը զրկուի առանց ծախքի, 3 ֆր. 50ի փոխարէն։

Բաժանորդագրութիւնք. — Վեցամսեայ 8 ֆր. տարեկան 14 ֆր. բաժանորդագրութիւն կընայ. 1. Բոլոր ֆրանսական գաղթականութիւններու, Պելժիական, Սանմարքայի, Իտալիոյ, Զուիցերիոյ, Հոլանտայի, Նուէտի, Նորվեկիոյ եւ Փորթուկալի գաղթատարական գր ատենեակները որք առանց ծախքի, կը յանձնեն բաժանորդութեան ընկալագիրներն բոլոր պէտք եղած տեղեկութիւններով. 2. Միջազգային մատնա—բոստով. 3. Փարիզի մէջ գաղթակիցներ ունեցող գրավաճառներու բով. 4. Փարիզի դրամատան մը վրայ փոխանակագրով։

ՌԷՎԻՒ ՏԷ ԺՈՒՌՆՕՆի առաջին ինը տարիներուն հատարածուն կը պարունակէ աւելի քան բեր հազար գրական նորավէպեր եւ զանազան պատմութիւններ ամենէն մեծ հեղինակներու. գրական, գիտական եւ արուեստական տնտեսական ծանօթութիւններ կուտայ. ի մի բան վերջին ութ տարիներու մտաւորական արտադրութիւն ամփոփումն է։ Ասկից զատ կը պարունակէ Ալֆոնս Տուտէի, Հէնրի Ռոշֆոռի, Օրեսֆ Թէօրեի, Լիւտովիք Հալէվիի, Էրնոր Մալոյի, Կի տը Մոփասանի, Բօլ Պուռժէի, Էմիլ Զոլա եւ այլոց ամբողջ վէպերը։ Իւրաքանչիւր հատոր, կարմիր լաթակազմ, ոսկեզօծ գիրերով, կարժէ 14 ֆրանք, առանց ծանրու ծախսի։

Նամակներն ու մնացեալ բոլորն ուղղել առ Պ. Ժ. Նոպլէ, յանձնմամբ, Փարիզ, Բուժա փոդոց, Դիւ 13։

ՏՕՔԹՈՐ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

(Գրամ-գիրք, Պապիրոսորդաց փողոց 15 Ռիւ- դու-նը)

Ցեռ բազմամեայ փորձառութեան, այժմ հաստատուած լլնելով վերոյշեալ թիւ տունը, մասնաւոր խնամք կը դարմանէ կոնդիտի, տարաբոլոսեան գրոնդիրներուն եւ ինդոսմիդեան ամեն տեսակ հիւանդութիւնները, և կը կատարէ վիրաբուժական ու մանկաբարձական գործողութիւններ։

Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը և հինգշաբթի կէս օրէ վերջ ձրի կը դարմանէ։

Նաեւ չորեքշաբթի կէս օրէ առաջ եւ շաբաթ կէս օրէ վերջ կամուրջին գլուխը Ֆիւշիւթեան էֆէնտիի դեղարանը հիւանդ կը դարմանէ։ 187 39—50

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ՝ 10,000,000 անգլ. ոսկի

Կեդրոնատեղի Ղալաթիա

ԴՈՐՏԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՊՈԼԻՍ

Հասցէ՝ Գալաթիոյ փողոց, Թրանզիթ խան

ԴՐԱՄԵՆԵԱԿ Ի ԲԵՐԱ, ՄԵՆ-ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 190

ԴԱՆԱՆՈՒՆ ԴՐԱՄԱՅԻՆ ՅԱՆԹԱԳԻՐ Ի ԼՕՆՏՈՆ ԵՒ Ի ՓԱՐԻԶ

Մասնաճիւղեր

Աւստրիա	Պաղտատ	Լիմասսոլ	Ռուսչուք
Ատանա	Գէրմէ	Մերսին	Սեբաստիա
Այարն	Պրուսա	Նազիլլի	Սամսոն
Հալէպ	Դամասկոս	Նիքոսիա	Իզմիր
Ալեքսանդրիա	Դոնեա	Ուշաք	Սոֆիա
Ազգ. Պոլիս	Լառնաքա	Փիլիպէ	Տրապիզոն
Էնկլիզի	Գահիրէ	Բօր-Սայիտ	

Պարտատոմսերու եւ արժէքներու յանձման փոխարէն տակ փոխ կը տրուի որոշ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով։

Դրամագրիչ արժէքներու։

Հանում փոխանակագրերու, չէքերու, պարտատոմսերու եւ հեռագրական հրամանագրերու։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։

Բացում ընթացիկ հաշիւներու, պահպանում արժէքներու եւ արժէքաւոր նիւթերու։

Գանձում կտրոններու, արժէքներու՝ Թուրքիոյ եւ արտասահմանի վրայ։ Վաճառում եւ գնում դրամներու։

Օսմ. կայս. Պանքան կ'ընդունի դրամական ապանոներ որոշ պայմանաժամով եւ հետեւեալ հաստատ տոկոսի սակերով.

Տարին 2 ½ % մէկ տարուան պայմանաժամով ապանոյի համար.

Տարին 1 ½ % վեց ամսուան պայմանաժամով ապանոյի համար։

Տարին 1 % երեք ամսուան պայմանաժամով ապանոյի համար։

ՊՈԼՍՈՅ ԴՐՈՒԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը ստանձնէ բոլոր վերոյիշեալ գործողութիւնները եւ բաց ասսի փոխատուութիւններ կ'ընէ ապրանքներու վրայ եւ ապրանքներ կ'ընդունի իրը աւանդ։

Բերայի գրասենեակն ալ կը կատարէ Պանքայի բոլոր այս գործողութիւնները բաց ի ապրանքներէն։ Ասկից զատ, օրուան գինովը կը ծախէ եւ կը գնէ՝ անմիջական յանձնումով, վիճակահանութեան զանազան թուղթեր, ինչպէս, Փարիզ քաղաքին պարտատոմսեր, օսմանեան պարտատոմսեր, հելլենական պարտատոմսեր, Բանքայի պարտատոմսեր, եւ այլն եւայլն։

ՊՈԼՍՈՅ ԴՐՈՒԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ եւ ԲԵՐԱՅԻ ԴՐԱՄԵՆԵԱԿԸ կը ծախեն նաեւ օսմ. պարտատոմսերու բրօմէսներ, եւ արժէքներ կ'ընդունին, ընթացիկ հաշուով, մինչեւ 50 օսմ. ոսկի, տարին 3½ տկոսով։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Փետր. 21/5 Մարտ 1895

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոց Անուանական Գիները	Տոկոս %	Անուանը Արժէքներու	Թուականը	Ընթացիկ Գիներ Գոցուեցաւ երէկ երեկոյ	Ընթացիկ Գիներ Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 7,133,372	100	1	Բոնսոլիտ Սէրի A	1331	— —	65 10
» 10,241,048	100	1	» » B		— —	44 20
» 30,332,311	100	1	» » C		— —	33 —
» 43,963,396	100	1	» » D		30 11	30 16
Ֆր. 793,000,000	400	—	Ռումելիի երկաթուղի	1870	142 ½	141 —
Ա. Ո. 4,545,000	100	4	Օսմանիէ	1890	— —	104 —
Ֆր. 135,631,180	500	4	Բրիորիէ	1890	— —	— —
Օ. Ո. 6,499,983	Ֆր. 500	5	Մաբսային Պարտաթուղթ	1886	— —	— —
	Դրամով	Լոր				
Ա. Ո. 10,000,000	20	10	Պանք Օթոման	1863	— —	— —
Օ. Ո. 550,000	22	11	Քրէտիտ Ֆոնսիէ Օթոման	1869	10 33	11 28
Ա. Ո. 600,000	10	6	Պանք տը Քոնսթանթինոպլ	1872	— —	5 13
» 600,000	10	5	Սու. Օթ. տը Շանմ է տը Վալ.	1872	— —	6 32
Ֆր. 14,000,000	140	140	Բաժնեթուղթ. Լաւրիումի Հանրին	1878	— —	34 —
» 45,000,000	500	300	Անատոլուի (Բաժնեթուղթ	1889	— —	605 —
» 80,000,000	500	500	5			
Օ. Ո. 200,000	20	8	Երկաթուղիներ (Պարտատոմս.		— —	485 —
Ֆր. 709,506	500	500	5	Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1882	— —	9 25
Ֆր. 100,000,000	500	200		(Պարտատոմս		— —	502 —
Ա. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Ռէժի	1883	— —	23 30
Օ. Ո. 440,000	11	5½		Օսմ. Միկրէթ	1892	— —	2 84
Ֆր. 20,000,000	500	500		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	— —	9 25
				Ջրի Ընկերութիւն, Տէրբոս	1832	— —	453 —

Թիւանշան (Բրիմ) Դի վրայ	Օ. Ո.	Դրշ.
8 օրուան համար 1000 հատ	3	40
1 ամսուան համար	6	—
1 օրուան համար	1	40
Դրլսոր	—	—
Կանիսի (Հէվալէսիզ)	—	40
ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԳՐՈՒՄ		
Լոնտոն 3 ամիս Դրշ.	111	17 ½
Փարիզ » Ֆր.	22	62 ½
Վիեննա 8 օրուան Ֆիորի.	11	—
Պերլին չէք Մարք.	18	22 ½

Թիւանշան Երկաթուղիի վրայ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	3	—
1 ամսուան համար »	4	75
ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՎ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 դրշ.էն	110	33
20 Ֆրանքնոց	88	12
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիսիս	51	15
Բուլգ. Ռիգսդալեր	8	38
Մէջիտիէ	108	24
Մանր արծաթ	103	—
Մէճիտիէ	97	—
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 5 Մարտ			ԼՕՆՏՈՆ 5 Մարտ		
Բոնսոլիտ Ոնմ. B կնիկ. Ֆր.	—	—	Բոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	65	50
» » C » »	—	—	» » B »	44	75
» » D (Բացուած »	—	—	» » C »	29	62
» » D (Գոցուած »	27	25	» » D (Բացուած »	—	—
Ռումելիի երկաթուղի »	141	50	» » D (Գոցուած »	26	87
Բրիորիդէ »	493	75	Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% (Երշիւրեալ.	—	—
Մաբսային Պարտաթուղթ »	510	—	» » 1894 3½% (Եզգ. Հրկ.ով	—	—
Օսմանիէ »	483	75	Պանք Օթոման (Վճարեալ) »	18	37
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	527	50	Այտընի երկաթուղի »	13	—
Պանք Օթոման (անուանկին.) »	715	—	Միացեալ Եգիպտական »	104	62
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	103	50	Առանձնաշնորհեալ »	—	—
» » 4½% »	108	20	Անգլ. Քոնսոլիտ »	101	50
» Իտալական »	87	85	Ռանթ Հելլենական 5% »	31	75
Քրէտի Լիոնէ »	843	75	» » 4% »	34	—
Քրէտի Ֆոնսիէ »	—	—	Պուլկար. Փոխառ. 6% »	—	—
Քոնդու

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

180

ՆՈՐԹՀՐԲՆ ԷՇՈՒՐԸՆՏ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,293,630
ՀԱՍՈՑԹ 1893 ՏԱՐԻՈՑ 1,076,015

ՆՈՐԹՀՐԲՆ ԷՇՈՒՐԸՆՏ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,054,687
ՀԱՍՈՑԹ 1893 ՏԱՐԻՈՑ 2,789,437

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողացը կրնան վստահաբար ղիրենք ներկայացնել. նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած ընդհանուր 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ընդունող կը հրաւիրուին գիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կ. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մոսքաիա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4,000,000 բուպլի
Երաշխաւորութեան գումար	55,000,000 ֆրք.
1893ի հասոյթք	20,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրուներուն վճարած է մօտ	70,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ԱԻԳԵՐ
Պոլիս ձէլալ Պէյ խան, թիւ 22, 23

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Զէօմլէքճի փողոց, 14

Քննիչ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Դրասենեակ Ս. Ժ. ՌՈՒԲԲԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1010

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ
771,000,000 ՖՐԱՆՔ
Տնօրէնութիւն յԵւրոպա
Փարիզ, 16, Պուլվար աէ դիթալիէն, 1, 3, իւր Լը Բելիթէ փոստի սեփական շէնքին մէջ
1845էն հիմնուած է վեր

Ապահովագրեալներու վճարուած	955,000000
1893ի դրութեամբ	
Ապահովագրեալներու վճարուած	78,000000
Հասոյթ	175,000000
Նոր ապահովագրութիւնք 1 Մէջ	169,000000
1894 յունուար 1	
Ուսադիր եւ անշարժ կալ. յԵւրոպա	30,000000
Ցանկալի դրամագլուխ	88,000000
Ազդի ապահովագրութիւնք 4 Մէջ	37,000000

Տնօրէնութեան ապահովագրութիւններ
Շահաբաժիններու բաշխմամբ և ապահովագրեալներ վերադարձմամբ ի դէպ մահու։
Պրազիլիոյ Նոր Եղանակ
Ընկերութեան կոչեցեալ ԱՆՄԵՐԺԵԼԻ սկսեալ Առաջին տարի այն լրանալուն պէս։
ԱՌԱՑՔ ՎԵՐԱԳԱՀՈՒՄի ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.
Հինգ տարի եղբր ԻՐԱՒՈՒՆՔ ապահովագրեալներէն վերադարձուած է ապահովագրին մէջ։ Ուրեմն ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
188 Ա. ՍԷՖԷԼՏԷՐ
Վայվոտա փողոց, Վիթալիս խան, Ղալաթիա

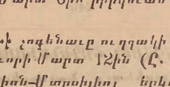

ՇՈՉԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ Ե ՄԱՐՈՒԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԻԼ & ԸՆԿ
Մարսիլիայէ և Պարսկաստանէ Հիլէ-կոնդոնա-սրապէս Բանող

Առաջին չոգենաւը Պաթում պիտի ուղեւորի հանգիստէյ Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն Մարտ 6ին իրիկուան ժամ 4ին (Ք. Ե.)։

Մէջտեղեալ չոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի Մարտ 12ին (Ք. Ե.)։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն Նաւուղէբի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՒԼ
1054 Մոմհանէ փողոց Թ. 108

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ՔՈՆԵԱՔ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՅԱՂԵՔՈՒԱՆԴՐԻ Ի ՁՅԱՐԱՆԻ Պ. ՊՈՒԼԱՆԱՔԻԻ 1884)

Այս քոնեաք, որ կը կրէ 478 թիւ վկայականը, տարբերակուած է Բաթիզի Թաղապետութեան կողմէ եւ կնքուած Բաթիզի հիւանդեան դասպանատան 1988 թիւ կընքով։ Տնօրէն Պ. Փիւսի կողմէ՝ նախագահութեամբ Պ. Բասէօռի։ Արդիւնք տարբերակումն։ — «Զուտ խաղողի գինի, պատրաստուած է եւ հանդիպ ու անուշաբոյր։» Մ'վ որ այս ծանուցումը զործածէ, անուանարկի Քեան տիրը գործած պիտի նկատուի։

Այս քոնեաքս արտօնագրուած է ի պաշտօնական Լոնտոնի ընդհանուր գնմանց «Եվ»պատրի Պ. Պուլանաքիի գուտ խաղողէ ջատրաստած քոնեաքը» նմանով։ 1894ին Եգիպտոսի արուեստաշնորհներէն միայն այս քոնեաքը արժանացած է մրցանակի և առաջին կարգի ոսկի շքանշանի նշան ստանալու։ Ուստի ոսկիով ոսկի